

MALİ SUÇLAR VE MALİ SUÇLARLA MÜCADELE: TÜRKİYE ÖRNEĞİ*

Bilal DOĞAN¹

Abdunnur YILDIZ²

¹ Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat ABD Yüksek Lisans Mezunlu, Elazığ, Türkiye,
ORCID No: 0000-0002-9992-5841 doganbilal79@hotmail.com

² Fırat Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, Elazığ, Türkiye,
ORCID No: 0000-0002-6068-3363 abdunnur@firat.edu.tr

Sorumlu Yazar

E-Mail: abdunnur@firat.edu.tr

Geliş Tarihi: 13.08.2021

Kabul Tarihi: 17.09.2021

Özet

1980'li yıllardan itibaren teknolojik alanlardaki gelişmeler finansal birleşmeyi kolaylaştırarak uluslararası piyasaların hızla gelişmesine neden olmuştur. Bu bağlamda yeni finansal araç çeşitleri ortaya çıkarken; bilişim sistemleri sermaye piyasalarındaki finansal bütünleşmeye aracı olmuştur. Mali sistemdeki fonlar kendisine en yüksek kazancı sağlayan piyasalara giriş yapmıştır. Artan fon transferleri işlem hacmini yükselterek mali suçların artmasına ve kara paranın daha kolay bir şekilde aklanmasına zemin hazırlamıştır. Küreselleşmeyle birlikte artan mali suçlar ve kara para aklama sorunu tek bir ülkenin sorunu olmaktan çıkarak uluslararası bir boyut kazanmıştır. Bu nedenle mali suçlar ve kara para aklama mücadelesinin etkin ve başarılı olabilmesi için uluslararası alanda iş birliğine gidilerek ortak mücadele konusunda düzenlemeler yapılması zorunlu hale gelmiştir. Uluslararası alanda kara para aklamayla mücadelede uluslararası örgütler kurularak ve sözleşmeler imzalanarak mücadele edilirken, Türkiye'de de bu çerçevede mali istihbarat birimleri aracılığıyla mücadele edilmektedir. Bu çalışmanın amacı gün geçtikçe büyüyen, ülkelerin ulusal ve uluslararası güvenliğini tehdit eden ve ekonomik istikrarsızlığa neden olan kara para ve kara para aklama faaliyetleriyle mücadele konularının ulusal ve uluslararası yönleriyle ele alınarak bu konudaki gelişme ve düzenlemeler ile ulusal ve uluslararası kuruluşların faaliyetleri incelenmektedir. Çalışmada elde edilen sonuçta göre, kara para aklama ile mücadelede devletler açısından uluslararası işbirliğinin önemli olduğu ve daha verimli bir mücadele için ülkelerin bilgi akışını hızlandırarak ikili anlaşmalar yapması gerektiğinin faydalı olacağı anlaşılmış olup ülkelerin kendi iç hukuk düzenlemelerini günümüz şartlarına göre gözden geçirmeleri gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma teorik çerçeve ile desteklenmiş bir tanımlayıcı araştırma niteliğindedir. Çalışma bir tarama araştırması olup araştırmanın verileri ilgili alan yazın taranarak, kara para aklama ve mali suçlara ilişkin belge ve dokümanlar incelenmiştir

Anahtar Kelimeler: Suç, Mali Suç, Kara Para, MASAK

FINANCIAL CRIMES AND FIGHTING AGAINST FINANCIAL CRIMES: THE CASE OF TURKEY

Abstract

Since the 1980s, developments in technological fields have facilitated financial unification and led to the rapid development of international markets. In this context, while new types of financial instruments are emerging; information systems have been instrumental in financial integration in capital markets. The funds in the financial system entered the markets that gave them the highest earnings. Increasing fund transfers increased the transaction volume, paving the way for increased financial crimes and easier money laundering. The problem of financial crimes and money laundering, which has increased with globalization, has become an international dimension rather than being a problem of a single country. For this reason, in order for the fight against financial crimes and money laundering to be effective and successful, it has become necessary to cooperate in the international arena and make arrangements for the common struggle. While the fight against money laundering is fought by establishing international organizations and signing contracts in the international arena, Turkey is also fighting through financial intelligence units within this framework. In this study, the concept of financial crime and types of financial crimes are examined and the negative effects of financial crimes in the Turkish economy are discussed. In this context, the activities of the Financial Crimes Investigation Board (MASAK), which was established under the Ministry of Treasury and Finance and combating financial crimes and money laundering activities, and other relevant institutions were examined within the scope of the study.

Keywords: Crime, Financial Crime, Illicit Money, MASAK

* Bu çalışma, Doç.Dr. Abdunnur YILDIZ danışmanlığında hazırlanan Bilal DOĞAN'ın yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

1. GİRİŞ

İnsanoğlu en temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için gelire ihtiyaç duyar. Ancak bazı insanlar ihtiyaç duydukları bu gelire daha hızlı ve kolay bir şekilde ulaşabilmek için yasal olmayan yollara başvurabilmektedirler. Bazı bireyler gelir elde edecek faaliyetlerde bulunurken yasal yolları tercih ederken, bazı bireyler ise yasal olarak elde ettiği kazancını ilgili makamlardan gizleyerek veya eksik göstererek haksız kazanç elde ederken bazıları da başlangıcından sonuna kadar kanunun çizdiği sınırların dışına çıkarak konusu suç teşkil eden fiiller aracılığıyla kazanç elde etmektedirler. Her iki şekilde de ekonomilere ve toplumsal yapıya zarar verilmektedir. İşte yasa dışı yollardan sağlanan bu kazançlar kısaca mali suç ve kara para olarak tanımlanmaktadır. Kara para kavramı çok eskilere dayansa da kara para aklama kavramı yani suçtan elde edilen gelirin kamu otoritesinden gizlenerek ve yasal görünüme kavuşturularak piyasalara entegrasyonunun sağlanması 20. yy. başlarında mafyalar tarafından kullanılmasıyla birlikte dünya gündeminde yerini almıştır.

Mali suçlar ve kara para büyük oranda örgütlü suçlardan elde edilmektedir. Suç şebekeleri işledikleri suçlar ile devletlere ve insanlığa büyük zararlar verirken haksız kazanç elde edip ülke ekonomilerini önemli zararlara uğratmaktadırlar. Suç kaynaklı gelirlere engel olunamaması ve hacminin de sürekli artması suç şebekelerinin sermayesinin daha da artması sonucunu doğurarak yeni suçların yolunu açmıştır.

Küreselleşme ve sermayenin liberalleşmesi bir yandan dünya ekonomisine olumlu yansımalar sağlarken diğer taraftan kara para aklayıcılarına kolaylıklar ve rahat hareket edebilecekleri alanlar sağlamaktadır. Bunun yanında teknolojik gelişmeler ve iletişim imkânlarının artması da kara para aklama faaliyetlerinin oluşturduğu tehdidin boyutunu arttırmıştır. Suç geliri elde edilmesi, aklanması ve bu gelirin gizlenebilmesi gelişen teknolojiyle daha kolay bir hal almıştır.

Girdiği uzun dönemde iktisadi açıdan hiçbir fayda sağlamayan, aksine sorunlara neden olan kara para artık ülkelerin bireysel mücadelelerle üstesinden gelemeyecekleri bir sorun haline gelmiştir. Bu sorun artık uluslararası bir mesele olarak değerlendirilerek çözümlenmelidir. Tek bir ülkenin iç hukuk kurallarıyla üstesinden gelemeyeceği bu sorunla mücadele için uluslararası düzeyde düzenlemelerin uygulanmasıyla başarıya ulaşılabilecektir.

2. SUÇ KAVRAMI

Hukuki açıdan suç, otorite tarafından belirlenmiş ve cezai müeyyidesi öngörülmüş bir fiil olup, şahıslara, topluma ya da doğadaki herhangi bir varlığa zarar veren fiil, davranış, teşebbüs ya da harekettir. Suçun oluşumundan sonra suça konu olan şahıs cezalandırılır (Dönmezer, 1994: 48).

Suçun olmadığı bir toplumdan bahsetmemiz neredeyse imkânsızdır. İnsanoğlunun doğasında suç işleme potansiyeli mevcuttur ki tarihten günümüze toplumların hemen hepsinde suç olgusuna karşı önlemler alınmıştır.

İnsan kendi kendine yetebilen bir varlık değildir. İnsanoğlu mutlu olabileceği eylemleri çoğunlukla toplum içinde yerine getirir (Şenel, 2002: 168). Bütün toplumlarda bireyler arzu ve isteklerini yerine getirirken toplumun ortak menfaatlerini zaman zaman görmezden gelerek isteklerine bir an önce ulaşabilmek ve onları en kestirme yoldan elde edebilmek için toplum çıkarlarıyla ters düşebilmektedirler. Bu tür davranışlar ise toplum hayatında düzensizliğe, kargaşaya ve kaos ortamına neden olmaktadır (Sargın ve Temurçin, 2011: 13). Bu nedenlerden dolayı dünyadaki tüm ülkelerde, insanların birbirlerinin yaşamlarına, özgürlüklerine saygılı olmaları ve toplum içinde neyi nasıl yapacaklarını düzenleyen kurallar konularak hukuksal çerçeve içerisinde cezai müeyyideler uygulanmaktadır.

Diğer bir ifade ile insanların hukuk kurallarına uymaması durumunda para cezası veya hapis cezası gibi kanunlarda belirtilen şekliyle yaptırımlar uygulandığı gibi aynı zamanda bu suçları işleyen şahıslara toplum tarafından örf adet vb. kurallara uymadıklarından ayıplama ve kınama şeklinde sosyal yaptırımlar da uygulanmaktadır (Bal, 2003: 179).

3. MALİ SUÇ VE MALİ SUÇ ÇEŞİTLERİ

Ekonomik suçlar diğer suçlardan oransal olarak daha az görülmesine rağmen toplumu ve mali yapıyı daha fazla etkilemektedir. Sonuçta ekonomik suçlardaki önlenemez büyüklük, Türkiye’de 2001 yılı Şubatında daha önceden eşine fazla rastlanılmayan bir ekonomik ve mali krizi beraberinde getirmiş, ülke ekonomisine, mali sisteme ve sosyal hayata çok büyük zararlar vermiştir (Dursun, 2005: 215). Ekonomik suçlara beyaz yakalı suçlar denilebilir (Black’s Law Dictionary 1990: 1596). Beyaz yakalı suçlar şiddet içermeyen, haraç, zimmet, fiyat belirleme, borsa spekülasyonu içeriden öğrenme ticareti, rüşvet, anti tröst ihlali gibi şahsın mesleğiyle alakalı, güven duygusunun kandırma ve dolandırma gibi hukuka aykırı şekilde kötüye kullanılmasını içermektedir (Dursun, 2005: 216).

Ekonomik suç kavramı ve mali suç kavramı iç içe geçmiş ve genellikle birbiri yerine kullanıldığı görülmektedir. Güvel (2005: 29) ekonomik suç; hususi, nitelikli bilgi ve birikime sahip kişilerin genellikle bir kişiye veya bir gruba karşı haksız menfaat elde etmek amacıyla aldatma, suiistimal veya yanlış beyanda bulunarak işlenen kanuna aykırı bir eylem olarak tanımlanmıştır. Güvel’e göre mali suçun en belirgin özelliği şiddet içermemesidir. Mali suçlarda taraflardan biri karşı tarafın zarar etmesine neden olacak bir eylemi yerine getirirken kendisi de bu olay sonucunda haksız bir kazanç elde etmektedir. Mali suç kapsamına dolandırıcılık suçları, kaçakçılık suçları, yolsuzluk ve rüşvet suçları, kalpazanlık, mali sektör suçları ve kara para aklama sayılabilir. Bu suç türlerinden kısaca bahsedildikten sonra detaylı olarak kara para aklama suçuna yer verilecektir.

3.1. Dolandırıcılık Suçları

Dolandırıcılık en temel anlamıyla aldatma kastı ile yapılan eylemlerdir. Türk Ceza Kanununun 157. Maddesinde düzenlenmiştir. Dolandırıcılık suçu ceza kanununda “Malvarlığına Karşı Suçlar” bölümü altında yer almaktadır. Dolandırıcılık suçu, “*hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak kendisine veya bir başkasına bir yarar sağlanmasını içermektedir*” (TCK, md.157). “*Kullanılan araç veya mağdurun niteliğine göre bu suç “nitelikli dolandırıcılık” olabilmektedir*” (TCK, md.158).

Dolandırıcılık eylemleri, internet üzerinden yanıltıcı ürün satışı, yanıltıcı reklamlar, kredi kartı, banka kredileri, kamu teşvikleri alanlarında, kooperatif yapılanmasında, telefonla kendilerine polis süsü vererek şahısların bazı bilgilerini öğrenmek suretiyle onları, bir suça karışmış olduklarına ya da terör örgütüne para aktarmış olduklarına inandırarak bu şahıslara yardımcı olacaklarını ifade ederek verdikleri hesap numarasına para aktarılmasını sağlamaya çalışma gibi faaliyetleri kapsamaktadır. Dolandırıcılık suçunun mağduru şahıslar, şirketler olabileceği gibi kamu kuruluşları da olabilmektedir. İşlenen bu suç sonunda kişi ya da kurumların malvarlığında azalmalar meydana gelse de toplumdaki tek yansıması bu değildir. Bu eylemlerin yoğunluk kazanması sonucunda toplumda insanlar arasında güven duygusunun sarsılması birçok ticari işlemde iktisadi maliyetlerin artmasına neden olmaktadır. Son yıllarda özellikle firma mal varlıklarına karşı ağır ekonomik sonuçları beraberinde getiren suçlar işlenmektedir (Özgenç, 2002: 15).

3.2. Yolsuzluk Suçları

Yolsuzluk; elinde kamu gücü bulunduran şahısların şahsi çıkar ve mevki kazanabilme uğruna yetkilerini hukuka aykırı olarak, toplumun örf, adet ve geleneklerini hiçe sayarak şahıs ya da bir grup lehine kullanmaları fiili olarak yorumlanabilir. Yolsuzluğun sınıflandırılmasında pek çok farklı ayırım olsa da genel olarak rant kollama, patronaj, dost-akraba kayırması, rüşvet ve oy değişimi şeklinde sınıflandırılabilir (Karakaş ve Çak, 2007: 77).

Fredrich tarafından 1966'da yapılan yolsuzluk tanımında ise yolsuzluk “*elinde bir iş yapabilme kuvveti bulunduran makam sahibi şahısların kendilerine kanuni olmayan yollardan ödül, hediye sunabilen kişiler lehine elindeki yetkileri kullanmaları ve bu işlemler sonucunda kamuya zarar vererek kamu zararı oluşmasıdır*” şeklindedir (Fredrich, 1966: 74).

Rant kollama, genellikle devlet eliyle bazı piyasalara girişte uygulanan kriterlerin belirli bir grup tarafından kendilerine gelecek şekilde ve kazanç elde etmek için aşılması teşebbüsünün etkileri olarak açıklanmaktadır (Buchanan vd., 1980: 9).

Kamu görevlileri devletin kendilerine verdiği yetkiyi kullanırken devletin hak ve menfaatlerine ters düşmeyecek şekilde ve genel ahlak kuralları çerçevesinde davranmalıdırlar. Kamu görevlisi herhangi bir konuda yetkisini kullanırken haksız bir kazanç ya da menfaat sağlıyorsa bu durumda rüşvet suçu oluşmuş demektir. Bir kamu görevlisi kanunun kendisine verdiği yetkiyi kötüye kullanmışsa bu fiil görevi de kötüye kullandığının ifadesidir.

3.3. Kaçakçılık Suçları

Kaçakçılık suçları temelinde ekonomik suçlar kategorisinde olmakla birlikte aynı zamanda devletin mali politikalarına da büyük çaplı zararlar vermektedir. Kaçakçılık suçları ile ilgili yaptırımlar ve mevzuat 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda düzenlenmiştir 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun tamamına bakıldığında da devletin ekonomik ve mali düzenine aykırı davranışları cezalandırma amacı taşıdığı tespit edilmektedir (Şahin, 2010: 155). Kaçakçılık 5706 sayılı kanunda; “bir malın gümrük işlemlerine girmeden ülke sınırlarından geçirilmesi” şeklinde tanımlanmıştır. Vergi kaçakçılığı ya da tarihi eser kaçakçılığı gibi kaçakçılık türleri farklı kanunlarda düzenlenmiş olup 5607 sayılı Kanunda yer verilmemiştir.

Kaçakçılık fiili, bir eşyanın gümrükten herhangi bir işleme tabi olmadan ülke sınırlarına sokulması şeklinde olabildiği gibi gümrükten bir malzemenin normal olarak ülkeye sokulması ancak rüşvet veya sahte belgelerle mal farklı gösterilerek düşük vergi ödenmesi ve mali sorumlulukların minimum seviyede veya hiç yerine getirilmemesi şeklinde kamuya önemli oranlarda kayıplar yaratması şeklinde de olabilmektedir. Dünya genelinde kaçakçılık suçlarının neden oldukları kayıplar açısından en önde gelenleri akaryakıt, teknolojik cihazlar, silah, cep telefonu ile alkol ve tütün ürünleri şeklinde sıralanabilir (Aykın, 2010: 5).

3.4. Kalpazanlık Suçları

Kalpazanlık suçu Türk Ceza Kanunu'nda parada sahtecilik başlığı altında tanımlanmıştır. Kanununun 197. maddesine göre “*parayı sahte olarak üreten, ülkeye sokan, nakleden, muhafaza eden veya tedavüle koyan kişi, iki yıldan on iki yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır*”. Paranın icadından günümüze kadar geçen sürede insanlar bu önemli değişim aracına basit yollardan, emek harcamadan ve kanunsuz yollardan ulaşabilmenin yöntemleri üzerinde çalışmışlardır.

Kalpazanlar parayı kanunsuz yollardan elde etmenin en kolay yolunun paranın sahtesini üretmek olduğu konusunda ne yazık ki hemfikir olmuşlardır. Bu bağlamda sahteciliğin en eski metotlarından olan parada sahtecilik yani kalpazanlık, paranın benzerinin yapılması ya da tedavüldeki paralar üzerinde ince ayarlar, değişiklikler yapılması şeklinde meydana gelmektedir. Son tahlilde sahte para işiyle uğraşan ve bunları piyasaya kanalize etme fiili kalpazanlık olarak adlandırılmaktadır (Çağlayan, 1984: 24). Mali piyasada karşılığı olmayan sahte paranın dolaşması, ülkenin milli parasının gerek ülke içinde, gerekse dışarıda reel değerinin ve alım gücünün azalmasına yol açmaktadır. Karşılığı olmayan bu fazla paralar sonuçta enflasyonun artmasına neden olacaktır.

3.5. Vergi Suçları

Vergi; kamu hizmetlerine harcanmak üzere devletin, yerel yönetimlerin kanunlara dayanarak doğrudan doğruya ya da kimi maddelerin veya hizmetlerin fiyatları üstüne ekleyerek dolaylı yoldan yurttaşlardan topladığı paradır. Kurumlar vergisi, gelir vergisi, katma değer vergisi, motorlu taşıtlar vergisi, bina ve arazi harçları gibi üretim ve tüketim aşamalarında alınan gelirler vergilere örnek olarak gösterilebilir (Arslan, 2020: 65).

Devletlerin ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için otoritesini ve gücünü kullanarak şahıslardan ve kuruluşlardan karşılık gözetmeden talep ettiği kazançları da vergi olarak tanımlayabiliriz. Günümüzde devletler finans talebini karşılamamanın yanında sosyal amaçlara ulaşabilmek için de vergiyi araç olarak kullanmaktadırlar (Turhan, 1998: 21).

Devlet bütçesinin en önemli gelir kalemlerinden biri olan vergi, tahakkuk ve tahsilinde kayıpları en aza indirebilmek kanunlarla düzenlenmiş cezai yaptırımlar uygulanmaktadır. Devletler vergi kanunları ile hem mali yapılarını güçlendirmeyi amaçlarken hem de toplumsal sosyo-ekonomik eşitsizliklerin önüne geçmeyi hedeflemektedirler.

Başlıca vergi suçları kaçakçılık, vergi ziyayı ve usulsüzlük şeklinde sıralanabilir. Vergi Usul Kanunu'nda (md.344) vergi kaçakçılığı; “*mükellef veya sorumlu tarafından kasten vergi ziyayına sebebiyet vermek*” şeklinde tanımlanmıştır. Ceza yargılamasında ise, vergi kaçakçılığının “vergi ziyayı” şeklinde tanımlandığı görülmektedir. Vergi ziyayı suçu mükelleflerin vergi ödevlerini zamanında yapmaması ya da eksik yapmaları nedeniyle kamu zararına neden olunmasıdır. Şahsın medeni durumu, aile bilgileri gibi konularda hatalı ya da eksik bilgi vererek verginin noksan tahakkuk ettirilmesini sağlaması da vergi ziyayı olarak değerlendirilir. Vergi ziyayı suçunda yaptırım olarak para cezası uygulanırken vergi kaçakçılığı ve usulsüzlüklerine de uğratılan zararlardan dolayı hapis cezası öngörülmüştür (Ağbal, 2000: 79).

3.6. Sermaye Piyasası Suçları

Sermaye piyasası suçları üç başlık altında sıralanabilir (Balan, 2017: 80):

- a. İçerden öğrenme ve yönlendirme (manipülasyon)
- b. Sermaye piyasasında izinsiz işlemlerde bulunmak ve kanunsuz sermaye piyasası faaliyetleri,
- c. Halka açık şirketlerde uygulanan sahtekârlık.

Bu bahse konu suçlarla ilgili düzenlemelere 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda yer verilmiştir Sermaye Piyasası Kanunu'nun 47. Maddesinde içerden öğrenme ticareti şu şekilde tanımlanmıştır:

“Sermaye piyasası araçlarının değerini etkileyebilecek, henüz kamuya açıklanmamış bilgileri kendisine veya üçüncü kişilere menfaat sağlamak amacıyla kullanarak sermaye piyasasında işlem yapanlar arasında fırsat eşitliğini bozacak şekilde mameleki yarar sağlamak veya bir zararı bertaraf etmek, içeriden öğrenme ticaretidir” (SPK, 47. Madde).

Menkul kıymetler piyasasında içerden öğrenme ya da manipülasyon yapanlar piyasadaki aktörler tarafından kınanması gerekirken bu sahanın bir macera ya da oyun alanı gibi görülmesinden olacak ki bu işlemleri yapanlar ‘zeki, kıvrak zekalı’ kişiler olarak değerlendirilmektedir. Piyasadaki bu olumsuzluklar ancak güçlü bir kontrol sistemi ile minimize edilebilir (Reichman, 1993: 90- 91).

2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 46. maddesinin 1. fıkrasının (i) bendinde Sermaye Piyasası Kurulu; piyasada herhangi bir suçun işlendiğinin saptanması durumunda, suç sayılan eylemlere direk ya da dolaylı bir şekilde katılanların, borsalar ve kurumsallaşmış diğer ekonomi, yani para piyasalarında geçici veya devamlı bir şekilde işlem yapmalarının engellenmesinin temini için gerekli tedbirleri almakla yetkili ve sorumludur (Dursun, 2005: 231).

Günümüzde Borsa İstanbul yerli ve yabancı birçok yatırımcının ilgi odağında yer almaktadır. Özellikle 2019 ve 2020 yıllarında sektörde küçük yatırımcı olarak da adlandırılan, tasarruflarını bu alanda değerlendirmek isteyen düşük bütçede yüksek kâr hedefleri koyan ve bu hedeflere bilgisiyile değil, yönlendirmelerle ulaşan ya da ulaşmaya çalışan yatırımcılar bulunmaktadır. Temelleri sağlam olmayan ve yeterince denetlenemeyen sermaye piyasası küçük yatırımcılar açısından kazanç yeri değil, sürekli bütçesi azalan bir alan olacağından bu durum küçük yatırımcıların büyük zararlara katlanmalarına neden olacaktır.

3.7. Kara Para Aklama Suçu

Kara Para aklama fiili; bir suç dolayısıyla kanunsuz yollardan elde edilen kazancın saklanarak, kanuni bir şekilde kazanılmış gibi gösterebilmek amacıyla çeşitli metotlar kullanarak mali sisteme kanalize ettirilmesi faaliyetidir (Gökbunar, 2010: 118).

Kara paranın aklanabilmesi için ilk başta bir suç neticesinde elde edilmiş bir gelirin olması gerekir. Kara para dar ve geniş anlamda açıklanmaktadır. Dar anlamda kara para sadece bazı suçlar sonucunda sağlanan kazançlar için kullanılırken geniş anlamda aklımıza gelen her türlü suç neticesinden sağlanan kazançlardır.

Ülkemizde suç neticesinde elde edilen gelirin aklanmasıyla mücadele 19.11.1996 tarih ve 4208 sayılı ‘Kara paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun’ ile uygulanmaya başlanmıştır (Karaal, 2009: 123). Zamanla gerek suç gelirlerinin artması ve uluslararası boyutunun ön plana çıkması, gerekse uluslararası arenada suç gelirleriyle mücadelede yeni standartların ortaya çıkması mevcut kanunların kısmen yetersiz kalmasından kaynaklı olarak 11.10.2006 tarihinde 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun kabul edilerek 18.10.2006 tarih ve 26323 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (www.mevzuat.gov.tr/12.12.2020).

4. MALİ SUÇLAR VE KARA PARA İLE MÜCADELENİN GEREKÇELERİ

Günümüz dünyasında kara para ve kara para aklama yöntemleri suç ekonomisi içerisinde hatırı sayılı bir yer tutmaktadır. Kara para aklayıcıları ekonomilere ve toplumların sosyal yapısına büyük zararlar vermekte ve ekonomik göstergeleri normal akışının dışında değiştirmektedir. Yasadışı yollarla elde edilen gelirler bazı süreçlere tabi tutularak yasal görünüm kazandırıldıktan sonra sisteme dâhil edilmektedir.

Küreselleşmenin ve teknolojinin etkisiyle geleneksel kara para aklama yöntemlerine yeni yöntemler eklenerek ekonomileri daha da derinden etkilemeye başlamış ve bu tür olumsuzluklar hükümetlere duyulan güvenin azalmasına, ülke yöneticilerinin itibarsızlaştırılmasına kadar uzanan birçok soruna neden olmaktadır.

Kara para hacminin büyüklüğü ve bu suçlardan sağlanan paranın ülkeler arası dolaşımının neden olduğu olumsuzluklar dünya genelinde birçok ülkeyi rahatsız etmektedir. Özellikle internetin daha yoğun kullanılmasıyla borsacılık işlemleri, elektronik para ve akıllı kartların yaygınlaşması aklayıcılar için daha geniş aklama fırsatları yaratarak yönetim mekanizmalarının denetimlerini etkisiz hale gelmesine sebebiyet vermektedir. Devletlerin, uluslararası yapıların ve sivil toplum örgütlerinin kara paranın aklanması ile mücadelelerini iş birliği içerisinde sürdürmeleri başarıya ulaşmak için önem arz etmektedir. Bu iş birliğinde teknolojik imkânlardan maksimum düzeyde faydalanmak gerekmektedir. Nitekim dijitalleşen günümüz dünyasında ki gelişmeler kara para aklayıcılar tarafından etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Dolayısıyla yürürlükteki mevzuat günümüz değişiklikleri doğrultusunda sürekli güncellenerek süreç etkin bir şekilde takip edilmelidir. Kara para aklama ile etkin mücadele için caydırıcılık cezaların yaptırım gücüyle de ilişkili olduğundan kanunlar buna göre düzenlenmeli ve denetimler daha etkin bir şekilde yapılmalıdır. Bu mücadelede alınacak önlemler ile kara para aklayıcıları caydırmak için kara para aklama maliyetlerinin yükseltilmesi ile aklama işlemlerinin cazibesinin azalması sağlanarak sosyal ve ekonomik olumlu sonuçlar ortaya çıkacaktır (Ünlü, 2019: 175).

Aslında tam olarak gerçek büyüklüğünün bilinmesinin olanaksız olduğu kara para aklamaya yönelik suç gelirlerinin hacmiyle ilgili olarak uluslararası kuruluşlarca yapılan tahminler kara para aklama faaliyetlerinin ulaştığı iktisadi boyut konusunda bizlere genel bir tahmin sunmaktadır. Birleşmiş Milletler' in yaptığı bir hesaplama göre bir senede temizlenen kara para miktarının 1,5 trilyon dolar civarında olduğu belirtilmiştir. IMF ise bu rakamı son yılları irdeleyerek 2 trilyon dolar civarı olarak güncellemiştir. Kara para aklama ile mücadelede hedeflenen amaç ise, suçluların suçtan sağlayacakları gelirlerinden mahrum bırakılmasıyla, öncül suçların işlenmesini albenili olmaktan çıkarmaktır (Aykın, 2007: 33-39).

4.1. Para Talebinde İstikrarsızlık ve Para Talebinin Tahmin Edilememesi

Kara para mali piyasaların hareketlerinin hızlı ve işlemlerin kolayca yapılabilmesinden dolayı, finansal piyasaları araç olarak kullanırken, takip edilme ve yakalanma riskinin en az olduğu, kara para aklama ile mücadelenin gevşek ve bankacılık sisteminin denetimlerden kısmen uzak olduğu, ekonomik faaliyetlerin tam anlamıyla kayıt altına alınamadığı ve yasal zorunlulukların en alt seviyede olduğu ülkeleri seçerek hareket etmektedirler (Alp, 2000: 13).

Ülkelerin mali sistemlerine dâhil olan kontrolsüz para transferleri ekonomide para bolluğuna neden olurken bu gelişme tüketimin artmasına neden olmaktadır. Bu aşamada tüketim artışı sadece normal mal ve hizmet tüketimi olarak kendini göstermez. Aynı zamanda ithal lüks tüketim mal ve hizmetlerinde de artışa neden olduğundan dış ödemeler dengesinde açık verilmesine sebebiyet vererek ekonomi yönetimlerini zora sokmaktadır (Mavral, 2001: 209).

Kara paranın neden olduğu para talebindeki bu olumsuzluklar ekonomi yönetimlerinin para politikasını negatif yönde etkilemektedir. Kara paranın herhangi bir ülke mali sistemine kanalize edilmesinin hangi aralıklarla ve hangi dönemlerde yoğunlaşacağı tam olarak kestirilemez. Dolayısıyla ani fon girişleri ve devamında ani fon çıkış baskısı zaten kırılgan olan piyasalarda huzursuzluğa, istikrarsızlığa ve şoklara neden olmaktadır. Aklayıcılar suçtan elde ettikleri kara paranın takibini zorlaştırmak için onu ilk elde ediniminden hemen sonra başka bir para birimine dönüştürürler ve devamında parayı aklama işlemi için transfer ettikleri ülkede o ülke parasına (yerli paraya) çevirtirler. Bu işlemlerde paranın hacminin yüksek olduğu da düşünüldüğünde yerli paraya aşırı bir para talebi olacağından yerel para biriminin değerinde iktisadi anlamda bir artış, değerlendirme oluşacaktır. Bu durum ihracatı azaltırken ithalatı özendirilecek ve sonuç olarak dış ödemeler bilançosunda açıklar meydana gelecektir (Yıldırım, 2007: 163).

Ülkeye gelen paranın yoğunlaştığı dönemin bilinmemesi para talebinde dalgalanmaya neden olmaktadır. İktisadın temel öğretilerinden birisi reel ekonomide başarılı ve sağlıklı para politikasının olmazsa olmaz kuralı para talebindeki istikrardır. Bu istikrarın sağlanması durumunda fiyatlar genel düzeyi de dengeli bir hale gelmektedir. Ancak ekonomide para talebinde istikrar yoksa ekonomi yönetimlerince uygulamaya konulan para politikasının verimliliği azalacaktır.

Genellikle gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelere yasadışı yollarla, aklanıp tekrar çıkmak için gelen döviz cinsinden kara paranın, piyasada döviz miktarını fazlalaşmasına neden olduğu ve artan bu döviz miktarının iç piyasadaki döviz kurunda oluşturacağı şiddetli dalgalanmaların engellenmesi için merkez bankaları tarafından satın alınması yoluna gidilmektedir. Merkez Bankaları tarafından satın alma işlemi sterilizasyon politikaları dâhilin de tahvil ihracı ile sağlanmaktadır. Bu işlemler yapılırken

ihraç edilen tahvillere bir faiz oranı uygulanmaktadır ve ödenen faiz oranları, iç piyasadan satın alınan dövizin getirisinden epeyce fazla olmaktadır. Bu bağlamda, bahse konu ülkedeki döviz kurunun değeri, ekonomide cari işlemler sonucunda oluşması gerekirken, kontrolü pek mümkün olmayan finans hareketlerinin genellikle de kara paradan oluşan ve sıcak-nakit para denilen fonların giriş çıkışının meydana getirdiği bir fiyata dönüşmektedir (Dağdemir v.d., 2013: 142).

Hükümetlerin Merkez Bankaları aracılığıyla kur müdahaleleri sonucu bütçeye önemli bir maliyet yüklenmekte ve kamu açıkları ile borçlanma gereği artmaktadır. Bununla birlikte faiz oranları, iktisatta önemli bir yere sahip olan makroekonomik dengeleri sağlama fonksiyonundan da uzaklaşmış olmaktadır. Kara para aklama faaliyetlerinin yoğun olduğu birçok ekonomide faiz oranlarının artırılıp azaltılmasıyla harcamaların kısılıp enflasyonu düşürmeyi amaçlayan para ve maliye politikaları etkisiz kalmaktadır. Dolayısıyla, ülkeye yönelen yüksek hacimli kara paranın varlığı, makroekonomik dengelerin sağlanmasında çok önemli görevi ve etkisi olan para politikalarının etkinliğini azaltmaktadır (Şahin, 2015: 400).

4.2. Döviz, Menkul Kıymet ve Gayrimenkul Piyasasında İstikrarsızlık

Kara para, aklayıcısı tarafından ana kaynağından bir an önce uzaklaştırılabilmesi amacıyla sık sık başka para birimlerine çevrilebilmektedir. Özellikle az gelişmiş ülkelerde döviz olarak ülkeye gelen kara para, geldiği ülke yerli para birimine çevrilir ve bu durum yerli paranın değer kazanması sonucunu doğurmaktadır. Sonuçta uluslararası piyasalarda bahse konu ülkenin malları daha pahalı duruma geleceğinden ihracat azalacak, ithalat ise cazip bir hal alacaktır. Ticarete rekabet edebilme gücü azalacaktır. Dış ticaretteki bu olumsuzluk uzun vadede dış ödemeler bilançosunda problemlere neden olacaktır (Şahin, 2015: 402).

Bir diğer yaklaşım ise suç gelirlerinin aklanma amacıyla girdiği ülkelerde kara paranın yerli paraya dönüştürülerek ekonomiye enjekte olması, üretimde herhangi bir artışa neden olmadan sadece yerli paranın miktarını arttıracığından bu durum enflasyona neden olacaktır. Ayrıca kara paranın mali sistemlere öngörülmez bir biçimde düzensiz giriş çıkışları döviz kurlarında sağlanan ya da sağlanmaya çalışılan istikrarı bozacaktır. Yerli paranın aşırı değerlenmesi banka ve ticari firmaların yerli para cinsinden borçlarını ödemede zora sokacaktır (İpek, 2000: 34).

Aklanabilmesi amacıyla ülkelerin mali sistemine dâhil olan kara paranın reel ekonomiye bir katkısı olamadığı gibi menkul ve gayrimenkul piyasalarında da sıkıntılara yol açmaktadır. Yüksek hacimli paraların borsaya girişi ilk etapta borsalara yabancı sermaye girişinden dolayı pozitif ivme kazandırsa da aklama faaliyetinin tamamlanmasıyla ani çıkışların olması borsada deprem etkisi yaratarak paniklere yol açmaktadır. Yine aynı şekilde gayrimenkul piyasalarına yönelen kara para gayrimenkullerin gerçek değerinin üzerinde artışlara neden olmaktadır (İpek, 2000: 35).

Özetlenecek olursa yüksek miktarlara ulaşan kara para hangi piyasa olursa olsun, girişte şişkinliğe, çıkışta ise ani fiyat düşüşlerine sebebiyet vererek hükümetlerin uyguladıkları politikaların bozulmasına, ekonomide istikrarsızlıklara neden olmaktadır.

4.3. Uzun Dönemde Büyüme Oranında Düşme

Ülke ekonomileri açısından yabancı sermaye, yabancı yatırımcılar ve çok uluslu şirketlerin ülke sınırları içerisinde yatırım yapmaları çok önemli bir yere sahiptir. Liberalleşen dünyada küreselleşme ve hızlı iletişim ağları sayesinde uluslararası yatırım yapan firmalar yatırım yapmayı planladıkları ülkeleri sürekli gözetim altında tutarak dikkatli ve titiz bir şekilde izleyebilmektedirler. Bu izlenimlerine göre de ekonomik göstergeleri istikrarlı ve güçlü sinyaller veren ekonomik dalgalanmaların minimum olduğu ülkelere doğru sermayelerini yönlendirmektedirler (Karaal, 2008: 114).

Kara paranın yoğun olarak faaliyet alanı bulduğu ve aklama olaylarının gerçekleştiği ülkelere, ülke ekonomisine para girişi ve çıkışları ani ve öngörülemeyen seviyelerde olduğundan ekonomide sık sık krizlerin yaşanması kaçınılmazdır ve bu da yabancı yatırımcılar açısından bir risk faktörü olması nedeniyle yabancı yatırımların bu ülkelere azalmasına neden olmaktadır. Bu durum kara paranın ülke ekonomilerinin uzun dönem büyüme oranlarında negatif etki yapmasına neden olmaktadır.

Peter James Quirk, kara paranın ülkelerin büyüme oranlarına etkisiyle ilgili olarak yaptığı ekonomik çalışmada 1983-1990 döneminde incelemeye aldığı ülkelere kara paranın hacminin artmasıyla yıllık GSMH oranında düşüşlerin olduğu, suç oranlarının artmasıyla büyümenin yavaşladığı bulgularına ulaşmıştır. Ayrıca suç miktarındaki %10'luk artışın GSYİH'nın büyüme oranında %0,1 azalmaya neden olduğu sonucunu elde etmiştir (Alp, 2000: 13-14).

Kara para aklayıcıları rasyonel yatırımcılar gibi davranmamaktadır. Bundan dolayı yaptıkları faaliyetlerde, işlemin getirisinin ne kadar fazla olduğu ya da karlılığın ne denli fazla olmasından ziyade

suç gelirinin güvenilir bir biçimde aklanması önemlidir. Bu bağlamda kara para ile işlem yapılan yerlerde yasal geliriyle işlem yapan, üretim yapan rasyonel yatırımcıların rekabet edebilmesi son derece zordur ve kara para aklama faaliyeti için üretim kanallarını kullanan bu tür rasyonel olmayan yatırımcıların piyasalarda uzun süreli kalmaları birçok firmanın iflasına yol açabilmektedir ve buda işsizliğe neden olabilmektedir (Ergül, 2001: 57).

4.4. Gelir Dağılımında Adaletsizlik

Ülkelerin mali sistemine büyük hacimli sermaye giriş ve çıkışları ekonomideki değişkenleri hissedilir seviyede etkilemektedir. Kara paranın gelir kaynaklarında neden olduğu kayıplar ülkelerin mali sistemlerinde sorunlar yaşanmasına sebebiyet vermektedir. Bir ülkede aklanan kara para, bazı kesimlerin gelirinde artışa ve servet yoğunlaşmasına neden olurken, gelir dağılımını olumsuz etkilemektedir (Karaal, 2008: 114).

Kara paranın yaygın olduğu ekonomilerde kara para aklayıcıları kolay ve emek harcamadan elde ettikleri suç gelirleriyle hızlıca zenginleşirken, alın teriyle ve yasal yollardan gelir elde eden bireyler reel olarak daha az kazanca sahip olacaktır. Zamanla bu şekilde gelir dağılımının farklılaşması kolay ve emeksiz para kazanmayı kimileri için cazip hale getirecektir. Suç işlemeye meyilli bireyler daha fazla para elde edebilmek için suça bulaşırken bu durum toplumsal refah ve huzur ortamının bozulmasına neden olacaktır (İpek, 2000: 35).

Toplumu oluşturan bireylerin elde ettiği gelirlerde gözle görülür farkların, uçurumların olması zamanla yasal yollardan gelir elde edenlerin motivasyonunu bozarak çalışma verimliliğini düşürecektir. Milli gelir bir bütün olarak değerlendirildiğinde, suç örgütlerince yasal olmayan yollardan elde edilen ve aklanarak yasal bir görünüme kavuşturulan büyük hacimli kara para aklayıcılar tarafından kendi üyelerine dağıtılarak bu şahısların gelirlerinde hızlı artışların yaşanmasına neden olmakta, ülkedeki gelirler bir bütün olarak değerlendirildiğinde de gelir adil olmayan bir biçimde paylaşılmış olacaktır (Şahin, 2015: 408).

4.5. Vergi Gelirlerinde Azalma

Vergi; devletlerin kamu harcamalarını karşılayabilmek üzere kanunlar dâhilin de gerçek kişi ve tüzel kişilerin ödeyebilme gücü gözetilerek topladığı parasal değerlerdir. Vergiler dolaylı ve dolaysız vergiler olmak üzere ikiye ayrılır. Dolaysız vergiler; direk olarak servet ve gelir üzerinden alınırken (kurumlar vergisi) dolaylı vergiler yapılan bir işlem ya da harcama sonucunda alınan vergilerdir (Katma Değer Vergisi). Dolaylı vergiler tüm vatandaşlara aynı oranda uygulandığından gelir dağılımına olumsuz yansırken dolaysız vergiler çok kazananlardan çok alındığı için gelir dağılımında düzelmeye fayda sağlamaktadır (Eğilmez, 2019: 213-214). Devletlerin planladıkları ekonomik hedeflere ulaşabilmede kullandıkları araçlardan biridir. Devletlerin yetkilendirdiği kamu tüzel kişiler elde ettikleri vergi gelirleriyle hem kamu harcamalarını finanse ederken hem de ekonomik yaşama müdahalede bulunarak ekonomide dengeyi sağlamayı amaçlamaktadırlar.

Kara para aklama faaliyetinin ekonomi üzerindeki diğer bir yansıması ise vergi gelirlerini azaltması olarak ifade edilebilir. Vergi gelirleri kamu gelirleri içerisinde en yüksek paya sahiptir ve vergilerden sağlanan girdinin beklenenden az olması durumunda, devletlerin gelirlerinin kamu harcamalarını denkleştirememeye ihtimalini ortaya çıkaracaktır; bu durumun gerçekleşmesi durumunda ise kamu bütçesi açık verecektir (Ergül, 2001: 61).

Kara para neticesinde oluşan gelir, devletler tarafından vergilendirilemeyen kazançlardır. Kara paradan sağlanan gelir arttıkça ve milli gelir içerisindeki payı yükseldikçe devletlerin vergi gelirlerinde daralmalar meydana gelecektir. Dolayısıyla vergi gelirlerindeki düşüş sonucunda kamu gelirleri azalacak, gelir gideri karşılayamayınca da bütçede açıklar meydana gelecektir (Boybaşı, 2005: 16). Kamu maliyesinde bütçede açık olması durumunda ekonomi yönetimleri bu açığı finanse edebilmek için ya borçlanma yolunu seçecek ya da Merkez Bankası aracılığıyla emisyonu yönetecektir. Her iki uygulama sonucunda piyasa faiz oranlarında artış, özel sektör yatırımlarında daralma ve enflasyonun oranı artacaktır.

4.6. Teröre Finans Sağlaması

Terör; kanunlara aykırı bir şekilde ulusal, dinsel, siyasi, ırksal veya ekonomik hedeflere ulaşabilmek amacıyla sivil halk arasında korku, gerilim ve savaş ortamı oluşturmak amacıyla planlı ve çoğu zaman kontrollü bir biçimde şiddet kullanılarak kamu otoritesini zayıflatmak veya yok etme amacı güden faaliyet şeklinde tanımlanabilir (Alkan, 2008: 97). 3713 sayılı terörle mücadele kanununun 1. maddesinde “ Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasa’da belirtilen Cumhuriyet’in niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik,

ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletin ve Cumhuriyet'in varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemdir." Şeklinde ifade edilmiştir (www.mevzuat.gov.tr /09.06.2021).

Terör ile ilgili ilginç sayılabilecek bir tanımlamayı Washington Post yazarlarından Michael Kinsley'in 11 Eylül'de Amerika da düzenlenen saldırıların hemen sonrasında yazdığı bir makalede görülmektedir: "Öncelikli olarak terör; korku, panik, umutsuzluk yaratmayı amaçlayan stratejiler olarak tanımlanabilir mi? Bütün bu düşünceler, düzenli olarak ortaya atıldı; fakat hiçbiri işe yaramadı. Aslında hepsi, iki yönden uygun değil: Tanımın içermesini istediğiniz insanları dışarıda bırakıyor ve 'terörist' etiketini hak etmediğini düşündüğünüz -muhtemelen onları mali olarak desteklediğiniz ya da silahlandırdığımız için- insanları içeriyor.' Öyleyse terörizm, kontrol edilebilen bastırılabilen; ama iyileştirilemeyen kronik bir hastalıktır." (www.tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/ 01.02.2021).

Birincil amaçları para kazanmak olmamasına karşın terör örgütleri, operasyonlarının devamını sağlayabilmek için ulusal ve uluslararası mali sistemden her koşulda yararlanmaktadır. Örgütün ihtiyaç duyduğu elemanların kazandırılması, örgüt elemanlarının her türlü eğitimi, barınma ve gıda ihtiyaçlarının sağlanması, örgütün eylemleri için gerekli mühimmatın sağlanması, propaganda faaliyetleri ve mensuplarının nakilleri için yüksek meblağlarda parasal kaynağa ihtiyaç duyulmaktadır (Aykın, 2010: 342). Kısacası terör örgütlerinin yüksek miktarlarda paraya ihtiyaç duymaları onların kara para piyasasına yönlendirmektedir.

Terörün finansmanı amacıyla kullanılan para eğer konusu suç teşkil eden yasa dışı işlemler ile elde edilmişse, terör örgütü yöneticileri tarafından kara para aklama faaliyetlerinde uygulanan benzer yöntemler uygulanır. Elde edilen suç geliri önce bir şekilde aklanır ve temiz bir görünüme ulaştıktan sonra örgüt faaliyetlerinde kullanılır. Aklanan para artık örgüt tarafından kirletilmeye hazırdır. Terör örgütleri bazen suçtan elde ettikleri gelirleri herhangi bir aklama sürecine tabii tutmaksızın direk olarak örgüt faaliyetlerinde kullanabilmektedirler. Ancak bu durumda yetkili mercilerin tespiti kolaylaşacağından bu yöntem çok fazla tercih edilmemektedir. Kanunsuz yollardan elde edilen gelirler aklama yöntemiyle yasal görünüme kavuşturulup örgüt finansmanında kullanıldığı gibi yasal yollardan kazanılan paraların terör örgütlerine direk aktarılarak paranın kirletildiği durumlarda mevcuttur (Aykın, 2010: 342-343).

Terör örgütleri uyuşturucu ve kaçakçılık gibi suçlardan elde ettikleri gelirleri yani kara parayı aklarak yasal takipten kurtulmayı ve eylemlerinin gizliliğini korumayı amaçlamaktadırlar. Gizlilik ne kadar üst seviyede sağlanabilirse örgütün finansmanı için ayrılan fonlara el konulması o derece engellenmiş olacaktır. Dünya genelinde artış gösteren terör faaliyetlerinin arkasında büyük oranda uyuşturucu trafiği bulunmaktadır. 2000'li yıllardan önceki dönemlerde çoğunlukla mafya gruplarınca yönlendirilen uyuşturucu trafiği, terör örgütlerinin kontrolüne geçmekte ve gelişmekte, bu durum devletler için ciddi bir tehlike sebebi olan terör örgütlerinin daha da güçlenerek kontrol edilemez bir hal almaları sonucunu doğurmaktadır (Akyay, 2008: 279- 281).

Türkiye'de terörün finans kaynaklarının engellenebilmesi amacıyla "Terörün Finansına Yönelik Şüpheli İşlemler Bildirimi Genel Tebliği" 07.11.2007 tarih ve 26693 sayılı resmi gazetede yayınlanmıştır. Tebliğin 3. maddesine göre "(1) Aşağıda sayılan fiillerin gerçekleştirilmesi amacıyla fon sağlanması veya toplanması yasaktır:

a) Bir halkı korkutmak veya sindirmek ya da bir hükûmeti veya uluslararası kuruluşu herhangi bir eylemi gerçekleştirmeye veya gerçekleştirmekten kaçınmaya zorlamak amacıyla, kasten öldürme veya ağır yaralama fiilleri.

b) 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamında terör suçu olarak kabul edilen fiiller.

c) Türkiye'nin taraf olduğu;

- Uçakların kanun dışı yollarla ele geçirilmesinin önlenmesi hakkında sözleşmede,

- Sivil havacılığın güvenliğine karşı kanun dışı eylemlerin önlenmesine ilişkin sözleşmede,

- Diploması ajanları da dâhil olmak üzere uluslararası korunmaya sahip kişilere karşı işlenen suçların önlenmesi ve cezalandırılmasına dair sözleşmede,

- Rehine alınmasına karşı uluslararası sözleşmede,

- Nükleer maddelerin fiziksel korunması hakkında sözleşmede,

- Sivil havacılığın güvenliğine karşı kanun dışı eylemlerin önlenmesine ilişkin sözleşmeye munzam, uluslararası sivil havacılığa hizmet veren havaalanlarında kanun dışı şiddet olaylarının önlenmesine ilişkin protokolde,

- Denizde seyir güvenliğine karşı yasadışı eylemlerin önlenmesine dair sözleşmede,

- Kıta sahanlığında bulunan sabit platformların güvenliğine karşı yasadışı eylemlerin önlenmesine dair protokolde,

- Terörist bombalamalarının önlenmesine ilişkin uluslararası sözleşmede,

Yasaklanan ve suç olarak düzenlenen fiiller” şeklindedir (www.mevzuat.gov.tr)

Kara paranın aklanması ve terörün finansmanı ile sistemli mücadele ederek aktif bir ekonomi ve sağlıklı ve güvenli bir toplum oluşmasına fayda sağlayabilen öncü bir kurum olabilmek için gayret gösteren MASAK, para aklama ve terörün finansmanı suçlarının engellenmesi ve tespitine yönelik birtakım çalışmalar yapmaktadır. Güvenilir ve bir o kadarda hızlı bir şekilde bilgi elde etmekte ve sonuçları analiz etmekte, ar-ge çalışmalarını sürdürmekte, elde edilen bilgi ve istatistikleri yetkili makamlara iletmektedir (Demirtaş, 2011: 331-336).

4.7. İstihdam Üzerine Etkisi

İstihdam; bir ekonomide bulunan mevcut iş gücünün, iktisadi faaliyetler ekseninde aralıksız, sürekli olarak çalıştırması olarak tanımlanabilir (Eğilmez, 2019: 184).

Bir ülkede suç gelirlerinin ve kara para aklama olaylarının artması ülkede gelir ve servetin belli kesimlerde yoğunlaşmasına, paranın belli kişilerce tasarruf edilmesine neden olmaktadır. Ayrıca kara para, sahiplerinin refahında artışa neden olurken bu durum toplumda etik değerlerde yozlaşmaya ve bozulmalara zemin hazırlamaktadır. Kara para faaliyeti uyuşturucu, kadın ticareti, kaçakçılık gibi kötü alışkanlıkların toplum genelinde hızla yayılmasına neden olurken reel kesim üretim ve yatırım faaliyetlerinde azalmaya, insanların üretimden soyutlanmasına neden olmaktadır (Erdoğan, 2009: 111).

Ülkelerin büyüklüğüne ve küçüklüğüne göre herhangi bir yolla ülkeye giren önemli sayılabilecek hacimde ki kayıt dışı fonlar, ülkelerin reel üretim alanlarını ve bununla birlikte politik yönetimlerini hukuk devleti ilkelerine tezat bir biçimde etkileyecektir (Ergül, 2001: 57).

Kara para ekonomisinin çarklarının döndürülebilmesi için insan gücüne de ihtiyaç duyulduğundan, üretken ekonomi içerisinde yer alan verimli işgücünün suç kaynaklı faaliyetlere kaydırılması, bu insanların üretimden soyutlanmasına neden olmaktadır.

Ülke ekonomisine dâhil olan kara paranın herhangi bir ülke ekonomisi içerisinde ne biçimde kullanıldığı ekonomik ve sosyal yaşam bakımından önemlidir. Kara para eğer faiz-rant sağlama ya da lüks tüketim harcamalarını arttırıcı şekilde kullanılıyorsa bu durum enflasyonun artmasına ve ödemeler dengesinde açık verilmesine neden olarak makro ekonomik göstergelere zarar verecektir. Ülkeler açısından daha da kötüsü yasa dışı yollardan elde edilen kara paranın tekrar yasa dışı olayların finansmanı için kullanılmasıdır. Bu durum ülkedeki suç oranlarının artmasına, toplumsal huzursuzluğun daha da artmasına neden olacaktır (Güner, 2003: 21).

Ekonomilerde vergi gelirlerinde meydana gelen azalmadan dolayı oluşan bütçe açıkları borçlanma ya da para basma şeklinde karşılanır. Bütçe açıklarının kapatılması için, borçlanmaya gidildiğinde bu durum faiz oranlarında yükseliş yaratacaktır. Faizlerde meydana gelen yükseliş yatırımların azalmasına sebebiyet vererek milli gelirde düşüş yaşanmasına ve bunun sonucunda da istihdam oranlarında düşüşler yaşanmasına neden olacaktır (Us, 2004: 14).

5. TÜRKİYE’DE MALİ SUÇLAR VE KARA PARA AKLANMASIYLA MÜCADELE EDEN ULUSAL BİRİMLER

Kara paranın sistemli bir şekilde Türkiye’de aklanmasının tespit edilmesi 1960’lı yıllara kadar uzanmaktadır. 1960’lı yılların ortalarında yurt dışında işçi olarak çalışan bazı Türk vatandaşlarının uyuşturucu ticaretinden sağladıkları gelirleri emekleri karşılığı elde edilen gelir gibi gösterilerek ülkeye sokulduğu, yaklaşık 500 milyon Alman markının (290 milyon dolar) bu şekilde aklandığı, bu değerlerin o dönem GSMH’ ya oranının %2 ye yakın olduğu tespit edilmiştir (Yazıcı, 2008: 156).

Ülke ekonomileri için ciddi bir problem olan kara para aklamayla mücadelenin etkin ve sistematik bir şekilde sürdürülebilmesi, teknolojiye meydana gelen gelişmelerin finansal sisteme entegre edilmesiyle ortaya çıkan yeni aklama yöntemlerine engel olunabilmesi ve bu sorunlarla uluslararası düzeyde mücadele ortaya koyulabilmesi için kara para ve aklanmasıyla mücadele edecek özel birimlerin kurulması zorunlu hale gelmiştir.

Türkiye devleti gerek kendi ihtiyaçlarından gerek imzalamış olduğu uluslararası anlaşmalardan gerekse de üyesi bulunduğu uluslararası kuruluşların sözleşmeleri gereği kara para ile daha etkin mücadele edilebilmesi için 1996 yılında 4208 sayılı kanunu uygulamaya koymuştur. 4208 sayılı “Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun”’un 2. maddesinde kara para aklama suçu şöyle tanımlanmaktadır: “*Türk Ceza Kanunu’nun 296. maddesinde belirtilen haller haricinde, bu maddenin (a) bendinde sayılan fiillerin işlenmesi suretiyle elde edilen kara paranın elde edenlerce meşruiyet kazandırılması amacıyla değerlendirilmesi, bu yolla elde edildiği bilinen kara paranın başkalarınca iktisap edilmesi, bulundurulması; elde edenlerce veya başkaları tarafından kullanılması, kaynak veya niteliğinin veya zilyed ya da malikinin değiştirilmesi, gizlenmesi veya sınır ötesi harekete tabi tutulması veya bu hareketin gizlenmesi, yukarıda belirtilen suçların hukuki sonuçlarından failin kaçmasına yardım etmek amacıyla kaynağının veya yerinin değiştirilmesi veya transfer yoluyla aklanması veya kara paranın tespitini engellemeye yönelik fiiller*” dir

Kara para aklamanın Organize suç kategorisi içerisinde kabul edilmesi ile Türkiye’de 17 Şubat 1997 yılında 4208 sayılı kanun ile “ Mali Suçları Araştırma Kurulu” (MASAK) kurulmuştur. Ayrıca MASAK Türk Mali istihbarat birimini temsilen FATF (Financial Action Task Force-Mali Eylem Görev Gücü), Avrasya Grubu, Moneyval, Egmont Grubu, gibi kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele eden uluslararası örgütlerde Türkiye’yi temsil etmektedir.

Tedbirler kapsamında MASAK’tan başka Hazine ve Maliye Bakanı’na doğrudan bağlı olan “Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu” ve “Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı” (KOM) Türkiye’de kara paranın aklanmasıyla mücadelede etkin olarak mücadele eden birimlerdir (Yılmaz, 2017: 172).

5.1. Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK)

MASAK, 19 Kasım 1996 tarihinde yürürlüğe giren 4208 sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun ile kurularak 17 Şubat 1997 tarihinde faaliyetlerini icra etmeye başlamıştır. MASAK’ın görev ve yetki ve sorumlulukları 18.10.2006 tarihinde uygulamaya konulan 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ile yeniden düzenlenmiştir. 5549 sayılı kanun ile kara para aklama suçuyla mücadeleye terörizmin mali ayağıyla mücadele edilmesi de eklenerek mücadelenin kapsama alanı genişletilmiştir. Böylece suçtan elde edilen gelirlerin aklanması ile terörün finanse edilmesinin önüne geçebilmek için gerekli verileri toplamak, şüpheli görülen işlemlerin bildirimlerini almak ve analiz yaparak değerlendirmek MASAK’ın görevleri içerisinde sayılmıştır. MASAK direk olarak Hazine ve Maliye Bakanı’na bağlı olarak iş ve işlemlerini yürütür. Hazine ve Maliye Bakanı, başkanlık bünyesindeki tüm görevlilerin hiyerarşik bakımdan en üst amiridir. Kurul Başkanını atama-görevden alma yetkisi Hazine ve Maliye Bakanı’nda bulunmaktadır (Taşdelen, 2003: 107).

Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı’nın görev ve yetkileri 10.07.2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 231. maddesinde düzenlenmiştir.

5.1.1. MASAK’ın İdari-Kurumsal Yapısı

Kara para aklama suçu ancak ve ancak birçok parçanın birleştirilebilmesiyle aydınlatılabilecek karışık yapı bir suç türü olarak benimsenmektedir. Etkin ve başarıya ulaşma kabiliyeti yüksek bir mücadele sistemi için, elde edilen bilgilerin doğru ve insanlara hızlı, zamanında ve elverişli şekilde ulaştırılmasını mümkün kılan bir sistematığın gerekli olduğu belirtilmektedir. (Akyay, 2008: 280). Bu amaçlara ulaşabilmek için tüm dünyada ülkeler uzmanlaşmış devlet kurumları oluştururken Türkiye’de bu görevi MASAK üstlenmiştir.

MASAK; Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı idari vasfı olan bir kurumdur. Suçtan elde edilen gelirlerin aklanması ile teröre aktarılan paraların kesilmesi için mücadele ederek, güçlü ekonomi ve güvenli bir toplumsal yapının oluşturulabilmesi için çabalayan MASAK, belirtilen suçların önlenmesi ve bu suçların tespitine yönelik politikalar oluşturmaktadır. Amaç hızlı, güvenilir ve sistematik bir şekilde bilgilere ulaşarak veri analizi yapmak, her türlü araştırmayı yaparak elde edilen bilgileri yetkili makamlara ulaştırmaktır. MASAK’ın teşkilat yapısının en üst kademesinde kurul başkanı yer alır. İki başkan yardımcısı ve altı tanede daire başkanı bulunmaktadır. Kademeler arasında hiyerarşik bir yapı bulunmaktadır (Demirtaş, 2011: 331-335).

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak kamuoyuna duyurulan 2019-2023 Stratejik Planında bulunan “Kayıt Dışı Ekonomi ile Mücadele Etmek ve Mali Suçları Azaltmak” stratejik amacı

çerçevesinde, MASAK'ın stratejik anlamdaki hedefi “Suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanı ile mücadelede etkinliği arttırmak” şeklinde belirlenmiştir (www.masak.gov.tr/24.04.2021).

Türkiye'nin “Mali İstihbarat Birimi” (Financial Intelligence Unit- FIU) olarak yapılandırılan MASAK, asıl FIU fonksiyonlarının yanında düzenleyici, denetleyici ve eğitici bir misyon da üstlenmiştir. 2019 MASAK faaliyet raporu verilerine göre kurumda 225 personel görev yapmaktadır. 16 vergi müfettişi, 73 Hazine ve Maliye uzmanı, 46 Hazine ve Maliye uzman yardımcısı ile 1 SPK uzmanı görev almaktadır.

5.1.2. MASAK'ın Görev ve Yetkileri

4208 sayılı kanun ile kurularak çalışmalarına başlayan Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığının görev ve yetkileri 10.07.2018 tarih ve 30474 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 231. maddesinde (Değişik RG 7/8/2019 – 30855 CK43/17.md) düzenlenmiştir. MASAK'ın görev ve yetkileri aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır.

1- Suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanının engellenmesi amacıyla stratejiler geliştirerek plan, proje program, politika hazırlama ve geliştirme süreçlerine katkıda bulunarak, kurum ve kuruluşlar arasında düzenli bir koordinasyon sağlamak, ortak çalışmalar yapmak, bilgi ve görüş alışverişinde bulunmak.

2- Faaliyet alanıyla alakalı olarak güncel mevzuat çalışmaları yapmak,

3- Kara paranın aklanmasının, terörizmin mali kaynağının ve ekonomik güvenliğe karşı risklerin ortaya çıkarılarak ve önlenmesi kapsamında her türlü gelişmeyi yakinen izleyerek, tedbirler olarak inceleme ve analiz yapmak.

4- Kara paranın aklanmasının, terörizmin mali kaynağının engellenmesi kapsamında veri toplamak, şüpheli işlem bildirimlerini almak, analiz ederek değerlendirmek, istihbari bilgiler ve analiz sonuçları hakkında yetkili birimleri bilgilendirmek,

5- 11/10/2006 tarih ve 5549 sayılı “Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun”, ilgili mevzuat ve bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi dâhilinde ki hususlar ile alakalı olarak analiz, araştırma, soruşturma ve inceleme yapmak veya yetkili birimlere yaptırmak.

6- Yapılan araştırma ve inceleme sonucunda aklama suçunun işlendiği hususunda ciddi şüphelerin varlığı halinde, Ceza Muhakemesi Kanun hükümlerine göre konuyu ilgili Cumhuriyet savcılığına bildirmek.

7- Kara paranın aklanması ve terörizmin finansmanı gibi suçlara ilişkin olarak Cumhuriyet savcısı veya mahkemeler tarafından bildirilen konuları değerlendirmek, analiz etmek ve incelemek.

8- MASAK şüpheli konularla ilgili araştırma sürecinde ihtiyaç halinde kolluk ve diğer birimlerden görev alanları dâhilinde kalınması koşuluyla inceleme ve araştırma yapılması talebinde bulunabilmektedir.

9- Kara paranın aklanmasının engellenmesi ve ekonomi üzerindeki negatif etkinin önüne geçilebilmesi amacıyla istihbarat ve güvenlik birimleri ile iş birliği yaparak bilgi -belge alışverişinde bulunmak.

10- Suç kaynaklı gelirlerinin aklanması ve terörizmin maddi kaynağının kesilmesi kapsamında risk kategorileri belirleyerek ve lüzum halinde yükümlülükleri bilgilendirmek.

11- 5549 sayılı Kanun kapsamında yükümlülük denetiminin yapılmasını sağlamak.

12- Yabancı devlet kanunları kapsamında yükümlülük denetimine yetkili birimlerin, yurtdışında merkezi bulunan yükümlülerinin Türkiye'deki alt birimlerinde yükümlülük denetimi yapmasına ve bu amaç dâhilinde bilgi taleplerinin sonuçlandırılmasına karşılıklılık ilkesi göz önünde tutularak alınarak izin vermek.

13- İhtiyaç halinde merkezi Türkiye'de olan yükümlülerin yurtdışındaki birimlerinde n yükümlülük denetimi yaparak bilgi-belge talep etmek.

14- Görev alanına giren konularda uluslararası ilişkileri yürüterek, görüş ve bilgi alışverişinde bulunmak, bu kapsamda uluslararası anlaşma niteliğinde olmayan mutabakat muhtırası imzalamak.

15- İhtiyaç duyulması halinde Kamu kurumları, tüzel kişiler, gerçek kişiler ile tüzel kişi olmayan kuruluşlardan bilgi ve belgeyi temin etmek.

16- Bilgi birikimi, tecrübe ve uzmanlığına ihtiyaç duyulması halinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personelin Başkanlık bünyesinde geçici görevli olarak görevlendirilmelerini istemek.

17- Mali suçlarla mücadelede kamuoyu duyarlılığını ve desteğini kazanmaya yönelik çalışmalar yapmak.

18- Hazine ve Maliye Bakanı tarafından verilen diğer görevleri yapmak. (Mali Suçları Araştırma Kurulu (hmb.gov.tr/01.03.2021).

MASAK kara para aklama suçuyla ilgili olarak yürüttüğü soruşturmalarda inceleme ve araştırmalarını Maliye Müfettişleri Hesap Uzmanları, Hazine Kontrolörleri, Sermaye Piyasası Kurulu uzman personelleri, Hazine Kontrolörleri ve Bankaların Yeminli Murakıpları aracılığıyla yapmaktadır. Bu amaçla görevlendirilecek personel Başkanın talebi, ilgili amirin teklifi ve Bakanın onaylaması ile belirlenmektedir. 4208 Sayılı Kanun 3. Maddesine göre “Başkanlık tarafından talep edilmesi durumunda görevlendirilmesi yapılanlar, görevlendirildikleri konuya dair bütün hususlarda ilgili kurum ve kuruluşlardan bilgi ve belge talep etmeye, araştırma yapmaya, incelemelerde bulunmaya, işlemleri ve işleyişi takip ve denetlemeye, bu doğrultuda her tür evrak takibine yetkilidirler”.

Cumhurbaşkanlığının 1.sayılı Kararnamesinin 231. Maddesinde MASAK’ın ana görevlerini maddeler şeklinde sıralayacak olursak

- Analiz ve Değerlendirme (Mali istihbarat üretme)
- Yükümlülük Denetimi
- İnceleme
- Dış İlişkiler
- İdari Yaptırımlar
- Veri Toplama şeklindedir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak kamuoyuna sunulan edilen 2019-2023 yılları arasını kapsayan Stratejik Planda “Kayıt Dışı Ekonomi ile Mücadele Etmek ve Mali Suçları Azaltmak” stratejisi bağlamında MASAK da kendisine stratejik hedef olarak “Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terör Finansmanı ile Daha Etkin Mücadele”yi belirlemiştir. Belirlenen stratejik plan bağlamında 2020 yılından itibaren MASAK;

- Kurumlardan istenilen bilgi ve belgelerin güncel ve doğru olmasına,
- Daha kaliteli ve doğru şüpheli işlem bildirimlerinin elde edilmesine,
- Analiz ve değerlendirme işlemlerinin daha hızlı sonuca ulaştırılmasına,
- Teknolojiden maksimum düzeyde yararlanılmasına,

-Ekonomik güvenliği ön planda tutan analizlere ağırlık vererek ilgili kurumların uyarılmasına öncelik vermeyi planlamıştır (Hazine ve Maliye Bakanlığı 2019 faaliyet raporu (www.hmb.gov.tr /02.04.2021). Suç gelirlerinin aklanmasıyla mücadelede uluslararası standartlar gözetilerek hazırlanan ve 18 Ekim 2006 tarihinde uygulamaya konulan 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ile 4208 sayılı Kanun’da radikal değişiklikler yapılarak MASAK’ın görev ve yetkileri yeniden düzenlenmiştir. En köklü değişiklik, 4208 sayılı Kanun’da MASAK’ın yetkileri aklama suçu ile sınırlandırılmış iken, 5549 sayılı Kanun ile birlikte terörün finansmanını da kapsayacak şekilde genişletilmesi olmuştur (Börekçi ve Yurdakul, 2011: 161)

Suç kaynaklı gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı ile etkin mücadele kapsamında yürürlükteki mevzuat ve önleyici tedbirler uyarınca “yükümlü” olarak sayılan kuruluşlar tarafından MASAK’a şüpheli işlem bildiriminde bulunulması gerekmektedir. Şüpheli işlem bildirimlerinin yükümlü gruplarına göre dağılımı ise aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 1: Şüpheli İşlem Bildirimlerinin Yükümlü Gruplarına Göre Sayıları

Yükümlüler /Yıl	2015	2016	2017	2018	2019
Bankalar	66.719	117.006	159.076	195.803	174.764
Faktöring Şirketleri	2.520	6870	4399	5098	30708
Sigorta Şirketleri	451	1980	1487	735	413

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, hmb.gov.tr/02.04.2021.

5.1.3 MASAK’ın Faaliyetleri

MASAK; kara paranın aklanmasının önlenmesi amacıyla başka ülkelerin mali istihbarat birimleriyle iletişim halinde olan, Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde iş ve işlemlerini sürdüren esas itibarıyla idari yapıda bir mali istihbarat kuruluşudur (Demirtaş, 2011: 326). Kurum kendisine ulaşan ihbarlarla veya re’sen bilgi sahibi olduğu kara para aklama faaliyetleri ile ilgili derhal ön inceleme

yaparak suçun işlendiğinin belgelenmesi durumunda da Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunmaktadır (Ergül, 1999: 25).

MASAK re'sen kendisi de inceleme yapmakla birlikte esas itibarıyla Cumhuriyet Başsavcılığınca ya da güvenlik güçlerinin kara para aklama faaliyetiyle ilgili yürüttükleri soruşturmalarda uzmanlık gerektiren durumlarda sürece dâhil olmaktadır. Cumhuriyet Savcıları suç kaynaklı bir gelir elde etme olayının varlığı, ciddi emarelerin bulunması ve ayrıca uzmanlık gerektiren konularda MASAK'tan olguların varlığının tespit edilmesine ilişkin talepte bulunabilmektedir (Taşkın, 2004: 224).

Kurul Başkanı tarafından görevlendirme talebi yapılır ve Bakan onayı ile incelemeyi yürütmek maksadıyla denetim elemanları görevlendirilir. Denetim elemanları gerekli resmi yazışmalar ve onayların alınmasının ardından denetime başlama tarihinden itibaren altı ay içerisinde incelemelerini bitirerek raporu başkanlığa sunmakla mükelleftirler. Altı aylık süre içerisinde raporun sonuçlandırılmaması durumunda gerekçesi ara raporla bildirilerek ek süre talep edilebilir ve Başkanlıkça uygun görülürse altı ayı geçmemek üzere 1 kereye mahsus ek süre verilebilir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2019: 6-7).

Cumhuriyet Savcıları bazı durumlarda gerekli görülürse Cumhuriyet Savcılığı koordinesinde incelemenin yürütülmesi amacıyla denetim elemanları görevlendirilmesini isteyebilirler. Cumhuriyet Savcılığı koordinesinde yürütülen soruşturmanın sonucunda düzenlenen raporun bir örneği Cumhuriyet Savcılığına verilirken bir örneği de MASAK'a gönderilir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2019: 17). MASAK denetim elemanları, kendi birimlerince verilen işleri yaparken, kara para aklama veya terörün finansmanı ile bağlantılı suçların işlendiğine yönelik delillere rastlamaları durumunda konuyu derhal başkanlığa iletmektedirler. Ayrıca diğer idari birimler de yardım etmekle yükümlü olup, bu çerçevede inceleme durumunda mülki amirler, belediye başkanlıkları, kolluk güçleri, köy muhtarları ile bütün kamu kurum ve kuruluşları, başkanlığa ve denetim elemanlarına mevcut olanaklarıyla kolaylık göstermek ve yardımcı olmakla yükümlüdürler. Başkanlığın talebinin olması halinde İçişleri Bakanlığı tarafından Başkanlık emrinde geçici olarak görev yapmak üzere kolluk görevlileri de görevlendirilmektedir (Kaya, 2014: 99-103). MASAK'ın 2019 faaliyet raporuna göre; 2015-2019 yılları arası yapılan ihbar ve araştırma talepleri tablo halinde aşağıda gösterilmiştir. 2019 yılı incelendiğinde ihbar ve araştırma taleplerinde azalma görülürken, aklama suçu ve bununla ilişkili öncül suçlarla ilgili bildirimlerde %80 bir artış gerçekleşmiştir.

Tablo 2: MASAK İhbar Tablosu

BİLDİRİM KONUSU	2015	2016	2017	2018	2019
Terör veya Terörizmin Finansmanı	109	6.265	26.800	22.317	20.858
Genel Ahlaka Karşı Suçlar (Yasa Dışı Kumar-Bahis Oynamak/Oynatmak, Fuhuş)	3	7	73	265	580
Malvarlığına Karşı Suçlar (Dolandırıcılık-Hırsızlık)	45	81	54	172	294
Ekonomi, Sanayi ve Ticarete İlişkin Suçlar (Tefecilik-İhaleye Fesat Karıştırmak)	37	36	40	76	203
Hukuki Gerekçesi Anlaşılamayan İşlemler (Şüpheli Para Hareketleri, Kaynağı Belirsiz Kazançlar, Haksız Kazanç Elde Edilmesi ve Suçu Bilinmeyen İşlemler)	276	92	121	95	127
Kamu İdaresinin Güvenirliliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar (Yolsuzluk)	28	32	43	91	102
Kamunun Sağlığına Karşı Suçlar (Uyuşturucu Madde Ticareti)	6	11	13	24	76
V.U.K.'a Muhalefet (Vergi Kaçırma/Vergi Kaçakçılığı)	65	34	11	23	45
Gümrük Sınırında Yakalanan Para ve Benzeri Değerler	1	20	15	22	44
5607 sayılı Kanuna Muhalefet (Kaçakçılık) (Sigara, Akaryakıt, Patlayıcı Madde, Kıymetli Maden ve diğer Gümrüğe tabi emtia)	32	21	10	25	39
Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti (İnsan Ticareti/Göçmen Kaçakçılığı)	0	5	6	20	22
Kamu Güvenine Karşı Suçlar (Evrakta Sahtecilik)	8	12	10	0	12
Kamu Barışına Karşı Suçlar (Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurmak)	13	8	4	22	16
Diğer Öncül Suçlar	19	16	9	42	18
TOPLAM	642	6640	27209	23194	22436

Kaynak: Adli/Kolluk Araştırma Talepleri ve İhbarların Öncül Suçlara Göre Dağılımı (2015-2019) Faaliyet Raporu (www.hmb.gov.tr/15.03.2021).

5.2. Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu

Malî Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulunun oluşumu ve yapısı 5549 sayılı kanununun 20. Maddesi ile düzenlenmiştir. Kurulun; koordinasyon görevi ön planda yer almaktadır. Suç gelirlerini aklama faaliyetinin önlenmesi için yürütülen çalışmalarda öncelikle MASAK ve diğer tüm kurum ve kuruluşların koordinasyonunu sağlamak ana görevidir. Koordinasyon görevinin yanı sıra aklama faaliyetlerin engellenmesi ve aklayıcıların cezalandırılabilmesine yönelik politikalar geliştirmek, mevzuattaki eksiklikleri düzenlemeye yönelik çalışmalar yapmak görevleri arasındadır. Kurulun görev yetki ve görev alanı sadece kara para aklama suçlarıyla mücadele ile sınırlı tutulmuştur (Dönmez, 2010: 110).

Koordinasyon Kurulu; en üst kademesinde Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı bulunur ve onun başkanlığında, “Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanı, Dışişleri Bakanlığı Araştırma ve Güvenlik İşleri Genel Müdürü Milli İstihbarat Teşkilatı Başkan Yardımcısı, Vergi Denetim Kurulu Başkanı, Finansal Piyasalar ve Kambiyo Genel Müdürü, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkan Yardımcısı, Emniyet Genel Müdürlüğü Genel Müdür Yardımcısı ve Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürü’nden” oluşmaktadır. Bu sayılan üyelerin dışında bilgisine ihtiyaç duyulan kurum ve kuruluşların yetkilileri de oy hakkı olmaksızın Koordinasyon Kuruluna davet edilebilmektedirler. Mali Suçlar ile Mücadele Koordinasyon Kurulu bir yıl içerisinde en az iki kez toplanmaktadır (<https://masak.hmb.gov.tr/> 14.04.2021).

5.3. Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele (KOM) Daire Başkanlığı

Hangi suç türü olursa olsun gerek suçun önlenmesi gerekse cezalandırmaya yönelik yapılan yakalama ve soruşturma işlemlerinde kolluk kuvvetleri önemli bir role sahiptir. Mali suçlarla mücadelede de mücadelenin merkezinde kolluk kuvvetleri yer almaktadır. Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından mücadelenin daha etkin bir şekilde yapılabilmesi için mali suçlarla mücadelede ihtisaslaşmaya gidilmiştir (Aykın, 2007: 36).

İçişleri Bakanlığına bağlı olarak 1981 yılında Kaçakçılık Daire Başkanlığı olarak kurulan başkanlık, teknolojinin gelişmesi ve yenilenen ihtiyaçlar doğrultusunda, 1983 ‘te “Kaçakçılık İstihbarat ve Harekât Daire Başkanlığı”, nihai olarak 1995 yılında ise “Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele (KOM) Daire Başkanlığı” adını alarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Başkanlık 78 ilde KOM Şube Müdürlüğü, İzmir, İstanbul ve Ankara’da ise Mali Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü, Kaçakçılık Suçlarıyla Mücadele Şube Müdürlüğü ve Organize Suçlar ile Mücadele Şube Müdürlükleri olarak görev yapmaktadır (<https://www.egm.gov.tr/kom/>15.04.2021).

5549 sayılı yasa ile kurulan Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu’nun belli dönemlerde yaptığı toplantılara, 4208 sayılı kanununun 4. Maddesi gereğince Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanının da katılması gerekmektedir. Bu nedenle gerek fiili olarak gerekse de yasanın verdiği yetki ve görevlerle KOM, suç gelirleriyle mücadelede aktif bir statüye kavuşturulmuştur (Şahinler, 2006: 190).

KOM Daire Başkanlığı kara para aklama ve öncül suçların yapılanma aşamalarında delil toplamak amacıyla bir görev formu düzenleyerek ilgili birimlerle paylaşmaktadır. Bu formda kişilerin malvarlığının tespit edilmesi (gayrimenkul, para, araç ve parasal değeri bulunan kıymetler, iltisaklı olunan firmalar, yıllık gelir) ve sahip olunan gelirin nasıl elde edildiğine dair bilgiler yer almaktadır (Aydınşakir, 2008:41).

KOM Daire Başkanlığı da Mali Suçlar Araştırma Kurulu’nun işleyişinde olduğu gibi, kara para ile mücadelede daha etkin ve verimli olmak amacıyla Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) gibi uluslararası düzeyde faaliyet gösteren örgütlerle de yakın işbirliği içindedir (<https://www.egm.gov.tr/kom/>05.04.2021).

Organize suç örgütlerinin para kanallarını kesmek ve suçtan sağladıkları gelirlerden onları yoksun bırakmak Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığının en birincil görevidir. Bu bağlamda söz konusu başkanlığın elindeki en önemli yaptırım el koyma kararıdır. Varoluş gayeleri haksız kazanç sağlamak olan suç örgütleriyle mücadelede başarılı olabilmek, suçtan sağlanan mal varlığına ve suç gelirlerine el konulabilmesi ve devamında da müsadere edilmesiyle mümkündür (Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2015 Raporu: 58-59).

Tablo 3: KOM 2015-2019 Suç Gelirleri Kapsamında El Koyma İstatistikleri

YILLAR	EL KOYMA YAPILAN OLAY SAYISI	EL KOYMA PARA/ŞİRKET DEĞERİ (MİLYON TL)
2015	1663	4
2016	778	155
2017	916	22
2018	783	11,4
2019	671	125
TOPLAM	4811	317,4

Kaynak: Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2019 Raporu, KOM Daire Başkanlığı, Ankara, 2019, 94.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde beş yıllık dönemde toplamda 4811 gibi dikkat çeken bir sayıda el koyma olayı meydana gelmiştir ve bunların sonucunda 317.400.000 TL tutarında el koyma yapıldığı görülmektedir. Yine KOM Daire başkanlığının 2019 yılı faaliyet raporuna göre tüm yurttaki yürütülen operasyonlar sonucunda 2019 yılı içerisinde ele geçirilen kaçak akaryakıtın piyasa değerinin 36 milyon TL olduğu ve engellenen vergi kaybının da yaklaşık 18 milyon TL olduğu belirtilmektedir (Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2019 Raporu, s.46).

6. MALİ SUÇLAR VE KARA PARADAN ELDE EDİLEN GELİRLERİN VERGİSEL BOYUTU

Devletler, toplumdaki bireylerin bir arada yaşamaktan kaynaklanan kamusal ihtiyaçlarını organize bir biçimde karşılamayı amaçlarlar. Bu ortak ihtiyaçların karşılanabilmesi için de devletlerin belirli bir gelirlerinin olması gerekmektedir. Devletlerin en önemli gelir kalemlerinden olan vergilerin bu bağlamda sistemin tam merkezinde olduğu söylenebilir. Kamu hizmetlerinin kaliteli ve sorunsuz bir şekilde yürütülebilmesi ve toplumun refahı için vergi sisteminin çok iyi işlemesi ve vergi gelir tahsilat oranının yüksek olması gerekmektedir. Bakıldığında devletler hizmetlerin aksamaması ve kalitenin artırılması için vergi gelirlerinde artış yapmaya çalışırken bazı kişi ve kurumların vergi kaçırarak veya vergiden kaçınarak vergi gelirlerinde düşüşlere sebebiyet verdikleri görülmektedir (Yıldız ve Demir, 2019: 330).

Kamunun yasa dışı faaliyetleri iktisadi sistem bünyesinde değerlendirerek vergi geliri elde etmesi mümkün değildir. Aklanmış olan kara para, değerinde meydana gelecek azalmalardan uzak durmak isteyecektir ve vergilendirmenin kısmen düşük olduğu kayıt dışı faaliyetlere doğru yönelecektir. Bu durum vergi gelirlerinde azalma sonucunu doğuracaktır (Yıldırım, 2007: 565).

Kara para aklayıcılar, illegal ekonomik oluşumlar ile yasal olarak faaliyet gösteren ticari kurumlara yönelik haksız rekabet oluşturarak, mali yapıları bozmakta ve ekonominin gelişmesini olumsuz etkileyerek vergi gelirlerinde azalmaya neden olmaktadır. Kara paranın mali sistem içerisine girmesiyle kısa süreliğine belli bir vergi geliri artışı olduğu düşünülebilir. Buna karşın, kara para aklayıcılar tarafından yasal sisteme eklenmesi gereken fonların kayıt dışı olarak bırakılmasından elde edildiğinden, beklenenin aksine elde edilecek vergi oranında bir artış değil azalma söz konusudur (Şahinler, 2006: 128).

Aklayıcılar suçtan elde ettikleri gelirlerin müsadere edilmek suretiyle buharlaşmasının önüne geçebilmek için bahse konu suç kaynaklı gelirlerin vergisini ödeyerek bu gelirlerine yasal bir görünüm kazandırma yoluna gidebilmektedirler. Devletler bu durumun yaygınlaşmaması için, suç gelirlerinin vergilendirilerek aklama suçunun işlenmesi yönteminin önüne geçmeli ve bu durumun cazip bir kaçış yolu olarak kullanılmasını engellemelidir (Dura, 2007: 199).

Kara paranın vergi gelirlerinde azalmaya neden olması kamu gelirlerinin kamu giderlerini karşılama oranını azaltacağından bu durumda bütçe açığı ortaya çıkacaktır. Tabii ki bu durum ülkedeki kara para aklama faaliyetinin hacmiyle doğru orantılı seyretmektedir. Hükümetler ortaya çıkan bütçe açıklarını ise ya Merkez Bankası'nın para basımı yapması yoluyla finanse edecek ya da borçlanma yolunu seçecektir. Karşılığı olmadan basılan banknotlar enflasyonu körüklerken yapılan borçlanmalarda faiz oranlarının yükselmesine neden olacaktır. Her iki durumda da ekonomi olumsuz yönde etkilenecektir (Gümüşkaya, 1998: 97).

Nasıl ki suçtan elde edilen kazançlar gelir dağılımında bozulmalara neden olarak bazı kesimleri daha da zengin hale getirmekteyse, rekabetçi piyasa ortamına da benzer zararlar vererek birtakım

firmaları daha zengin ve güçlü hale, diğerlerini ise mali yönden zayıflatarak piyasalardan silinme noktasına getirmektedir (Ünlü, 2019: 174).

Suç gelirlerinin aklanması finansal kesimin düzgün bir şekilde işlemlerini engelleyerek piyasalarda güven duygusunu zedeleyebilmektedir. Yasal olmayan para transferleri, yasal olarak kurulan ve faaliyet gösteren firmaların zor dönemle geçirmesine sebep olabilmektedir. Bu da legal olarak faaliyetlerini sürdüren firmaları piyasa dışına itecektir. Piyasa kuralları devamlılık arz eden bir şekilde ihlal edildiğinden kara para aklama faaliyetleri kanuni firmaların da yasa dışı faaliyetlerde bulunması ya da vergi kaçırmaları sonucunu doğuracaktır. Piyasalarda rekabetçi yapının bozulmasıyla piyasalara duyulan güven zedelenmektedir (Yılmaz, 2006: 32).

Aklanan kara para vasıtasıyla kaçırılan vergiler kamu gelirlerinde azalmaya neden olurken bütçenin açık vermesiyle devletler bu durumda gelir kaybından dolayı borçlanma yoluna gitmektedirler. Borçlanma arttıkça ekonomik dengelerde bozulmalar başlarken ülkede enflasyonun sorunu kaçınılmaz bir sonuç olarak ortaya çıkacaktır. Enflasyon ise sadece ekonomik değil toplum üzerinde birçok farklı olumsuz sonuçların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu süreç gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde daha yoğun bir şekilde hissedilmektedir. Bu tür ülkelere yönelen ve piyasaya dâhil olan kara para siyasal iktidarların uygulamakta oldukları ekonomi politikaları üzerindeki etkinliklerinin azalmasına ve kontrolü kaybetmelerine neden olabilmektedir (Şahin, 2015: 409).

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye’de kara para ile mücadele de hukuksal düzenlemelerin yanı sıra mali istihbarat birimi olan Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) mücadelede baş aktör olarak yer almaktadır. MASAK kara para aklama faaliyetiyle mücadelede istihbari bilgi toplayan, topladığı bilgileri analiz eden, uluslararası düzeyde iş birliği ve çalışmalar yapan, ulusal kuruluşlar arasında işbirliğini sağlayan, ulusal banka ve finans kurumlarının yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini denetleyen, yargılamalarda bilirkişi görevi yapan bir kurumdur. Ancak MASAK ve diğer ilgili kurumların mali suçları ve kara paranın aklanmasını önlemede yetersiz kaldığı ifade edilebilir. Bu nedenle mali suçlar ve kara paranın aklanmasıyla mücadelenin daha etkin olabilmesi için bazı öneriler şu şekilde sıralanabilir:

- Öncelikle suç gelirlerinin aklanmasıyla mücadelenin uluslararası boyutu ön plana çıkarılarak uluslararası sözleşmeler ve kuruluşlara üye olan devletlerin sayısının artırılması gerekmektedir.

- Uluslararası sözleşmeler ve kuruluşların öngördüğü düzenlemeler kâğıt üzerinde bırakılmayarak iç hukuk sistemine entegrasyonunun sağlanması tamamlanmalıdır. Bu ülkelerin kara para aklamayla mücadelede standartlarının oluşmasını sağlayacaktır.

- Kara para aklamayla mücadelede finans kuruluşları ve bankaların üzerlerine düşen sorumlulukları ciddiyetle yapmaları sağlanarak, özellikle bankaların bildirimlerini ilgili kurumlara zamanında ve doğru olarak yapmalarının sağlanabilmesi, denetimlerin eksiksiz uygulanabilmesi için her türlü yasal düzenlemenin titizlikle yapılması gerekmektedir.

- Sigorta firmalarının işlem hacimleri dikkate alındığında bu ticari alana yönelik ek tedbirlerin alınması zorunlu bir hal almaktadır.

- Türkiye’de organize suç örgütleriyle mücadele eden Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığının etkinliğinin artırılarak bu birimdeki çalışan personelin uzmanlaştırılmasına ağırlık verilerek MASAK ile iş birliğinin maksimum düzeye çıkarılması önem arz etmektedir.

-MASAK Hazine ve Maliye Bakanlığı’na bağlı bir kurum olarak görev yapmakta olup, MASAK’ın Sermaye Piyasası Kurulu ya da Merkez Bankası gibi özerk bir yapıya dönüştürülmesi kurumun etkinliğini ve verimliliğini arttıracaktır.

KAYNAKÇA

- Ağbal, N. (2000), “Vergi Kaçakçılığı Suçları ve Kara Para İlişkisi”, *Yaklaşım Dergisi*, (90), 74-81.
- Akyay, İ. (2008), “Mali İstihbarat Birimi (MİB) Kurulması, Fonksiyonları, Tipleri ve Karşılaştırmaları”, İçinde S. Aydın (Ed.), *Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı*, Ankara: Adalet Yayınevi.
- Alkan, N. (2008) Söz Bitmeden: Terörle Mücadelede Önleme Stratejileri, USAK: Ankara.
- Alp İ. A. (2000), “Paranın Karası, Kara Paranın Makro Ekonomik Etkileri”, *Maliye Dergisi*, (134), 13-15.
- Arslan, M, (2020), *Kamu Maliyesi Ders Kitabı*, Birecik.
- Aydınşakir, E. (2008), *Kara Para Aklamayla Mücadele*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı, Aydın.
- Aykın, H. (2010), *Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu*, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın No:406, Ankara.
- Aykın, H. (2007), “Kara Paranın Aklanmasıyla Mücadele Konusundaki Temel Uluslararası Metinler ve Oluşumlar”, *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, 25, 33-40.
- Bal, H. (2003), *Hukuk-Hukuk Sosyolojisi*, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Yayınları.
- Balan, A. (2017), *Ekonomik Bir Suç Olarak Sermaye Piyasası Kanununda Düzenlenen İşleme Dayalı Piyasa Dolandırıcılığı Suçu*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Black’s Law Dictionary. (1990), 6th Edition, USA: West Publishing Company.
- Boybaşı, B. (2005), *Ankara Avrupa Birliği Sürecinde Kara Parayla Mücadele Yöntemleri ve Türkiye Örneği*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Buchanan J., Tollison R. & Tullock, G. (1980), *Toward a Theory of the Rent Seeking Society*, College Station, Texas: A&M University Press., P.9.
- Çağlayan, M. (1984), *Türk Ceza Kanunu* (En Son Değişiklikleri ile Birlikte Gerekçeli Açıklamalı ve İçtihatlı), Baskı 3, Cilt 1, Ankara: Yetkin Yayınları.
- Dağdemir. E.U., Karluk, S. R., Adaçay, F. R., Aslan, N. ve Togay, S. (2013), *Uluslararası İktisat Politikası*, Ankara: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Demirtaş, İ. (2011), *FATF Üyesi Bazı Mali İstihbarat Birimlerinin Yapısı, Fonksiyonları ve MASAK ile Mukayesesi*, Ankara: MASAK Yayın No:21.
- Dönmez, U. (2010), *Kara para ve Türkiye’de Kara paranın Aklanması ile Mücadele*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kadir Has Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dönmezer, S. (1994), *Kriminoloji*, (8. Baskı), İstanbul: Beta Yayınevi.
- Dura, İ. H. (2007), “Kara Para Üzerine Yazılması Gerekenler: Vergi Usul Kanunu’nun 9’uncu Maddesine Dair Bir Yaklaşım”, *Vergi Sorunları Dergisi*, 231, 197-228.
- Dursun, H. (2005), “Ekonomik Suçlar ve Türkiye’deki Sürdürülebilir Kalkınmaya Etkisi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 58, 215-245.
- Eğilmez, M. (2019), *Ekonominin Temelleri* (Kavramlar ve Kurumlar), İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Erdoğan, İ. (2009), *Kara Para Aklamanın Makro Ekonomi Üzerine Etkileri ve Türkiye İncelemesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ergül, E. (2001), *Kara Para Endüstrisi ve Aklama Suçu*, Ankara: Yargı Yayınevi.
- Ergül, E. (1999), “Kara Paranın Aklanmasının Hukuki ve Cezai Boyutları”, *Kara Para Aklama Faaliyetleri ve Önlemler*, TCMB, Ankara S.23-35.
- Fredrich C. J. (1966), “Political Pathology”, *The Political Quarterly*, 37(1), 70-85.
- Gökbunar, A. R. (2010), *Organize Suçlarla Mücadelede Yeni Silah: Vergi*, Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları.
- Gümüşkaya, H.(1998), “Kara Paranın Ulusal ve Uluslararası Finans Üzerine Etkileri”. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güner, S. (2003), *Organize Suç Örgütleri, Kara Para ve Aklanması*, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Güvel, A. (2005), “Ekonomik Suçlar, Tanım, Türleri ve Ölçüleri”, *Ekonomik Suç ve Ceza Sempozyumu*, 30 Nisan – 1 Mayıs, Ankara: TOBB Yayın No: 25, 28-34.

- İpek, H. (2000), *Bir Sorun Kara para ve Kara paranın Aklanması*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Karaal, H. (2008), “Suç Ekonomisi ve Kara para Aklama”, İçinde İ. Önder, M. Karakaş ve M. Çak, (Ed.) *Yolsuzluk Ekonomisi ve Yolsuzlukla Mücadele*, Ankara: TOBB Yayınları.
- Karaal, H. (2009), *Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Bildirimler*, Ankara: MASAK Yayınları, Yayın No:15.
- Karakaş, M. ve Çak, M. (2007), “Yolsuzlukla Mücadelede Uluslararası Kuruluşların Rolü”, *Maliye Dergisi*, 153, 74-101.
- Kaya, V. (2014), *Suçtan Kaynaklanan Mal Varlığı Değerlerini Aklama Suçu ve Bu Suçla Mücadelede Mali Suçları Araştırma Kurulunun Rolü*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Mavral, Ü. (2001), *Kara para Kayıt Dışı Ekonomi İlişkisi ve Türkiye’ye Yansımaları*, Ankara: Şafak Matbaacılık, Vergi Denetmenleri Derneği Yayını.
- Özgenç, İ. (2002), *Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Reichman, N. (1993), “Insider Trading”, In *Beyond The Law Crime in Complex Organizations*, Michael Tonry ve Albert J. Reiss (Eds.), USA: The University of Chicago Press.
- Sargın, S., Temurçin, K. (2011), *Türkiye’nin Suç Coğrafyası*, Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Şahin, B. (2010), Kara para ve Kara paranın Aklanmasına İlişkin Ulusal-Uluslar Arası Düzenlemeler, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (2), 152-173.
- Şahin, İ. (2015), “Suç Gelirlerinin Aklanmasının Gelişmekte Olan Ülkelerin Makroekonomi ve Finansal Sistemleri Üzerinde Yarattığı Etkilere İlişkin Bir İnceleme”, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13 (1), 392-417.
- Şahinler, D. (2006), *Dünyada ve Türkiye’de Kara Para Sorunu: Karşı Önlemler*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı, Denizli.
- Şenel, A. (2002), *Siyasal Düşünceler Tarihi*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Taşdelen, A. (2003), *Hukuksal Açıdan Türkiye’de Kara Paranın Aklanması ve Önlenmesi*, Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları.
- Taşkın, Mustafa, (2004), *Türk Hukukunda Mafya (Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri) ve Karaparayla Mücadele*, Ankara, Adalet Yayınları.
- Turhan, S. (1998), *Vergi Teorisi ve Politikası*, İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Us, V. (2004), “Kayıt Dışı Ekonomi Tahmini Yöntem Önerisi: Türkiye Örneği”, Türkiye Ekonomi Kurumu Tartışma Metni, 2004/17. <http://www.tek.org.tr/dosyalar/VUSLAT-US1-KAYITDISI.pdf> (E.T. 10.03.2021).
- Ünlü, U. (2019), “Kara Para Aklamada Yeni Yöntemler ve Kara Paranın Ekonomi Üzerindeki Etkileri”, *Sayıştay Dergisi*, 113, 155-179.
- Yazıcı, A. (2008), “Yeni Kara Para Aklama Yöntemleri Olarak Akıllı Kartlar ve İnternet”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 153-168.
- Yıldırım, M. (2007), “Kara Paranın Kayıt Dışı Ekonomi İçindeki Yeri ve Kara Para Aklanmanın Ekonomiye Getirdiği Tehlikeler”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (39), 158-177.
- Yıldız, A. ve Demir, M. (2019), “Vergi Cennetleri ve Küresel Gelir Eşitsizliği”, *Maliye Dergisi*, 176, 329-354.
- Yılmaz, S. (2011), “Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2, 69-97.
- Yılmaz, S. (2006), *Kara Paranın Aklanması ve Türkiye Boyutu*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- 4208 Sayılı Kara paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun, http://www.masak.gov.tr/media/portals/masak2/files/Ek_1.pdf (E.T. 18.12.2020).
- E. MEVZUAT (2020), “5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun”, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5549>, (E.T. 13.10.2020).
- E.MEVZUAT (2020), <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (E.T. 11.10.2020)

- MASAK Sunuş - T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (hmb.gov.tr) (E.T. 22.01.2021).
MASAK Sunuş-2019 Yılı Faaliyet Raporu - T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (hmb.gov.tr)
(E. T. 01.03.2021)
MASAK, (2008) (<http://www.masak.gov.tr/sucgelirlerininaklanmasi/kronoloji.htm>) (E. T. 03.12.2020)
TDK, “Türk Dil Kurumu” (2020), Güncel Türkçe Sözlük, (Çevrimiçi). <http://tdk.org.tr/TR/Genel/SozBul.aspx?> (E.T. 16.10.2020)
Terörün Finansmanı Niteliği - Mali Suçları Araştırma Kurulu, hmb.gov.tr, (E.T. 14.04.2021)
[https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5549&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5,](https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5549&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5)
(E.T. 10.11.2020).
<https://www.btk.gov.tr/uploads/pages/arastirma-raporlari/kripto-para-raporu-2020/>(E.T. 14.06.2021).
<http://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/turkiye-ve-terorizm>. Türkiye ve Terör, Türkiye Barolar Birliği Raporu, Ankara, 2006, s.5 (E.T. 07.02.2021).
<https://web.archive.org/web/20120429021412/https://www.transparency.org/whoweare/organization> (E.T. 26.01.2021).
<https://www.egm.gov.tr/interpol/turkeupoliliski-13-02-201341> (E.T. 21.01.2021)
<https://www.egm.gov.tr/kom/baskanligimiz-tarihce-ve-tanitim>. (E.T. 14.03.2021)
<https://www.hmb.gov.tr/mali-eylem-gorev-gucu> (E.T. 09.01.2021)
<https://www.tbb.org.tr/tr?aspxerrorpath=/turkce/karapara/50%20Soruda%20Karapara.doc>.
(E.T. 17.10.2020)
<https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/Studies/Illicit-financial-flows> (E.T. 07.02.2021).

EXTENDED ABSTRACT

Thanks to the rapid developments in information and communication technologies after the 1980s, the phenomenon of globalization in the world economy has also gained momentum. This situation has led to the integration of the international financial system, especially since the 1990s. Thanks to information and communication technologies, financial transactions are now made very easily from all over the world. In this context, it is getting harder to identify individual and institutional investors who make financial transactions day by day. In this case, while some individuals prefer legal ways while carrying out activities that will generate income, some individuals gain unfairly by hiding their legal earnings from the relevant authorities or by showing them deficient. An important part of these unfair gains consists of gains that are described as financial crimes.

Financial crimes and illicit are largely derived from organized crime. While criminal networks cause great harm to the states and humanity with the crimes they commit, they gain unfair profits and inflict significant damage to the country's economies. The inability to prevent the revenues from crime and the continuous increase in its volume have resulted in an increase in the capital of the criminal networks and paved the way for new crimes.

Although economic crimes are seen proportionally less than other crimes, they affect the society and financial structure more. As a result, the unavoidable magnitude of economic crimes brought along an unprecedented economic and financial crisis in February 2001 in Turkey and caused great damage to the country's economy, financial system and social life. Economic crimes are also defined as white collar crimes. White-collar crimes include non-violent, unlawful abuse of confidence, such as extortion, embezzlement, price fixing, stock market speculation, insider trading, bribery, antitrust violations, etc.

The concept of economic crime and financial crime are intertwined and are often used interchangeably. Economic crime; it is defined as an unlawful act committed by persons with special, qualified knowledge and experience, usually by deceiving, abusing or making false statements in order to gain unfair advantage against a person or a group. The most distinctive feature of financial crime is that it does not contain violence. In financial crimes, one of the parties performs an action that will cause the other party to lose, while she herself gains an unfair advantage as a result of this event. Financial crimes include fraud crimes, smuggling crimes, corruption and bribery crimes, counterfeiting, financial sector crimes and money laundering.

Fraud crimes, selling misleading products on the internet, misleading advertisements, credit cards, bank loans, trying to get money to be transferred to the account number they have given by making them believe that they are involved in a crime by learning some of their information by posing as a police officer, and by expressing that they will help these people. covers activities. Corruption; It is defined as the fact that persons who hold public power use their powers in favor of a person or a group unlawfully for the sake of gaining personal interest and position, ignoring the customs, traditions and traditions of the society. Although there are many different distinctions in the classification of corruption, it can generally be classified as rent seeking, patronage, favoritism, bribery and vote change. The crime of smuggling, on the other hand, can be in the form of bringing an item into the country's borders without being subject to any customs procedures. In addition, it may be that any goods are normally brought into the country through customs, but by showing the type of goods differently with bribes or forged documents, paying low taxes and causing significant losses to the public in the form of minimal or no fulfillment of financial responsibilities.

In Turkey, the Financial Crimes Investigation Board (MASAK), which is the financial intelligence unit, is the most important state institution in the fight against money laundering as well as legal regulations. MASAK is an institution that gathers intelligence and analyzes the information it collects in the fight against money laundering, carries out international cooperation and studies, ensures cooperation between national institutions, supervises whether national banks and financial institutions fulfill their obligations, and acts as an expert in the proceedings. However, it can be stated that MASAK and other relevant institutions are insufficient in preventing financial crimes and money laundering.